

ARBEIDERE OG UNDERTRYKTE I ALLE LAND, FOREN DERE!

ALLE REAKSJONÆRE ER PAPIRTIGRE!

KLASSEKAMPEN

KR 1.50

MARXIST-LENINISTISK ARBEIDERAVIS

NR 10/11 1969

10 000 SJØFOLK HAR MISTA JOBBEN PÅ TO ÅR

Rasjonalisering til sjøs - økt arbeidsledighet

Redernes rasjonaliseringstiltak har sjølsagt ført til en stor øking av ledigheten for sjøfolk. Sysselsettinga i utenriksflåten holdt seg nokså konstant på omkring 55 000 i tida fra 1960 til og med 1967. Det vil si at tallet på befal og mannskaper av alle slag i utenriksfart ikke forandra seg stort. Men i løpet av 1968 skjedde det viktige ting: Rasjonaliseringa fikk for alvor voldsomt tempo. Fra november 1967 til samme måned året etter sank tallet på sjøfolk med om lag 4200. Altså over 4000 mann rasjonalisert bort — dvs. nesten 8 prosent nedskjæring i utenriksfarten på bare ett-år!

Og rasjonaliseringa har såvisst ikke blitt mindre hardhendt det siste året. Etter de ferskeste opplysningene KLASSEKAMPEN har fått, ser det ut til at manskapene i utenriksflåten har blitt skåret ned med heile 5300 mann fra den 1. november 1968 til 1. november 1969. Et nytt år med nedskjæringer på nærmere 11 prosent av sjøfolka! Skal vi dømme etter månedstalla i statistikkene har størsteparten av denne reduksjonen

kommet etter at de siste bemanningsforskriftene trådte i kraft i april i år.

Nå gir ikke dette seg direkte utslag i ei tilsvarende øking i tallet på arbeidsledige sjøfolk. Det er store mangler ved denne statistikken. Oppgavene samles inn av hyrekontorene rundt om i landet. De er først og fremst interessert i at rederne skal få brukbare oppgaver over det som kalles «overførbare hyresøkende»: Sjøfolk som kan og vil mønstre

på hvor som helst så snart som mulig. Midt i november var det registrert omlag 1100 slike i heile landet. Tallet på arbeidsledige sjøfolk registreres på annen måte. Det ligger antakelig en del høyere. Ved utløpet av 1968 lå det f. eks. på om lag 2100. Begge disse tallene har økt sterkt i 1968 og 1969 i forhold til tidligere år — så sterkt at Handels og Sjøfartstidende, som tidligere offentliggjorde uketall for hyresøkende, har slutta med det, fordi «de store tallene lett kunne misforstås». Men det er likevel grunn til å tro at den faktiske ledigheten blant sjøfolk er langt høyere enn disse tallene viser. Mange sjøfolk melder seg ikke til hyrekontorene i det heile tatt. Mange gir opp når vanskene med å få hyre varer ved i lengre tid.

De søker seg heller jobber i land - jobber som til vanlig gir langt dårligere betaling og hvor de får gjort seg liten eller ingen nytte av

ei eventuell lang og kostbar spesialutdanning.

Rederne prøver å slå vekk denne økte ledigheten med reine fraser. De snakker f. eks. om at arbeidet til sjøs bare er et mellomspill, ikke et yrke for livet, for de fleste sjøfolk. De er frekke nok til å fraskrive seg ansvaret for ledighet for sjøfolk med kort fartstid, og mens f. eks. mange styrmenn har gått ledige i 2 og 3 måneder, hevder Rederforbundets president at «tallet på hyresøkende ikke gir noe dekkende bilde av arbeidsmarkedssituasjonen for den egentlige sjømannsstand, de kvalifiserte sjøfolk som har valgt sjøen som varig arbeidsfelt».

Men hva er årsaken til denne drastiske mannskapsreduksjonen?

Se artikler om sjøfolkas situasjon på side 10-11.

Politiinstruks tillater MILITÆRSTYRKER MOT FOLKET

I en tilspisset klassekampssituasjon vil norske militæravdelinger bli satt inn mot det arbeidende folket. Når politiet mener at de ikke lenger kan holde f. eks. demonstrasjoner under kontroll har det «lovlig» adgang til å «søke hjelp hos militærmakten». Det er den stedlige politimester som har myndighet til å innkalle militærstyrkene.

Norske soldater kan utkommanderes til å skyte på f. eks. arbeidere som kjemper mot streikebrytere eller som demonstrerer for sine krav. I tredivårene skjedde det under Menstadslaget med Vidkun Quisling som forsvarsminister. Men de samme retningslinjer gjelder i dag. Våpnene skal rettes mot den samme klasse.

Dette er hovedinnholdet i de opplysninger politimester Johan Gjerde ble presset til å gi i en politisk militærnektersak 26. november mot den tidligere formannen i SUF, Sigmund Grønmo, der Anders M. Andersen

var Grønmos prosessfullmektig. Gjerde var innstevnet som vitne i saka, og årsaka til dette var hans uttalelser til Morgenbladet etter demonstrasjonen mot filmen «The Green Berets» i juni. Politimesteren i Oslo opplyste nemlig der at det ved nye demonstrasjoner ville kunne bli aktuelt å sette inn militære styrker for å opprettholde ro og orden.

Innstruksen Gjerde siktet til er gjengitt i fotostatkopi ovafor. Den er imidlertid ytterst vag og generelt utformet med hensyn til i hvilke situasjoner politiet kan søke støtte hos NATO's væpnede avdelinger i Norge. En

Fotostatkopi av politiinstruksen:

k. Tilkallelse av politihjelp i annet distrikt.

§ 78.

Hvis politiet på et sted ikke ser seg istand til på tilstrekkelig virksom måte å hindre roilighetsforstyrrelse eller å gjenopprette ordenen, kan det søke hjelp hos politiet i et annet distrikt.

Hvis det er tid til det, bør anmodningen om slik hjelp rettes til departementet, som da avgjør om den skal etterkommes.

1. Tilkallelse av militærhjelp.

§ 79.

I samme tilfelle som i foregående paragraf kan politiet også søke hjelp hos militærmakten. Dette bør dog bare gjøres, når det ikke kan påregnes tilstrekkelig hjelp hos politiet i annet distrikt.

Hvis det er tid til det, bør anskningen om militær bistand sendes til departementet; i motsatt fall kan man henvende seg til nærmeste militæravdeling, først og fremst til en garnisonerende avdeling.

§ 80.

Før militær avdeling kan gripe inn med makt-anvendelse eller gjøre bruk av våpen likeoverfor sivile personer, kreves det — for så vidt den ikke selv blir angrepet med vold — oppfordring fra politimesteren eller den, som i hans sted har ledelsen av politiet. Oppfordring kan først skje, etterat straffelovens §§ 136 og 137 er opplest 3 ganger.

§ 81.

Når militæret har grepet inn har politiet ingen innflytelse på militærets ledelse eller ansvar for dets opptreden; men politiet bør på sin side fremdeles, uten å gå militæret i veien, søke å skaffe ro og orden til veie og bistå de militære myndigheter med opplysninger og råd, om det begjæres. Så snart politiet mener selv å kunne sørge for ordenens opprettholdelse, skal det ufortøvet gi avkall på militærhjelpen.

I ethvert tilfelle, hvor militær bistand har vært tilkalt i henhold til §§ 79 og 80, skal politiet gi melding om det til departementet.

av de forutsetninger som i følge instruksen må være til stede er at politiet ikke «ser seg i stand til på tilstrekkelig måte å hindre roilighetsforstyrrelse eller å gjenopprette ordenen».

I rettsaka måtte Gjerde, som sjøl skal avgjøre spørsmålet i Oslo, forklare hva han forstod med uttrykket «roilighetsforstyrrelse». Til å begynne med ville han ikke svare konkret. Men så la han til: «Vi skal være klar over at den eneste gangen militære styrker

har hjulpet politiet i Norge, var i Menstadslaget.»

Den eneste «roilighetsforstyrrelse» der militære styrker hadde blitt tilkalt av politiet, som Gjerde fant noen grunn til å nevne, var altså en arbeiderstreik.

Men politimesteren hadde også bestemte oppfatninger om framtidige situasjoner der det ville være «nødvendig» å bruke militære styrker mot folket.

Se side 15.

FNL's 9-ÅRS DAG 20. DESEMBER: ANTI-IMPERIALISTISKE AKSJONER OVER HELE LANDET

klipp og kommentar klipp og kommentar

Streik og demonstrasjon mot moms 2/12

Det er nå klart at det blir en landsomfattende én-timesstreik mot gjennomføringa av moms 2. desember. Den planlagte streiken gjenspeiler den sterke motstand i folket mot dette reaksjonære skatteforlaget, en motstand som bl. a. blei demonstrert gjennom den siste gallup-undersøkelsen, der det viste seg at bare 17 % går inn for moms-prinsippet. Og dette til tross for at både regjeringspartiene og «arbeider»-partiet har drevet en massiv agitasjon til støtte for overgang til merverdi-beskatning.

I spissen for den planlagte streiken står en komite som kaller seg «Aksjonsutvalget mot Regjeringens Økonomiske Politikk». Vi er enige i at det er riktig å protestere kraftig mot regjeringas økonomiske politikk generelt og mot moms 2 spesielt. Men streiken, slik den nå er planlagt, avviser ikke moms-prinsippet, men går bare på Regjeringas moms. Dette er en stor svakhet ved aksjonen fordi den ikke formår å formidle den massive motstand mot all moms som finnes i folket – og særlig i arbeiderklassen. Grunnen til at ikke aksjonen retter seg både mot B- og A-momsen er sjølvstakt at Aksjonsutvalgets medlemmer for det meste er medlemmer også av DNA, og at de av den grunn er redde for å legge seg ut med sjefspampene i partiet og LO. Av denne aksjonen kan vi trekke den lærdom at sosialdemokrater aldri formår å gå i spissen for arbeiderklassens krav. Når de aksjonerer er det fordi de tvinges til det fra grunnplanen. De ligger ikke foran massene, men sleper etter dem.

Sjøl om den planlagte aksjonen lider av alvorlige svakheter, mener vi at det ville være galt ikke å støtte den. Alle marxist-leninister og andre ærlige arbeidere bør hjelpe til å gjøre streiken så effektiv som mulig – men samtidig sørge for at ikke aksjonen på noen måte blir tatt til inntekt for DNA's sukkerdrasjerte momsforslag. Vi hilser med glede det initiativet som en rekke faglige tillitsmenn i Oslo-området sammen med Faglig Studentfront og Det Norske Studentersamfund har tatt for å arrangere en demonstrasjon i Oslo 2. desember som retter seg mot all moms.

Demonstrasjonen vil ha følgende hovedparoler:

NEI TIL ALL MOMS!
TIL KAMP FOR ET SKIKKELIG LØNNSOPPGJØR!
FRIE FORBUNDSVISE FORHANDLINGER!
FULL KOMPENSASJON
FOR PRODUKSJONS- OG PRISSTIGNINGA!

HØSTEN VISER:

Framgang i det antiimperialistiske arbeidet

Trass i SF- og NKP-pampenes sabotasjearbeid mot den anti-imperialistiske kampen i sin alminnelighet og mot de anti-imperialistiske frontene Solidaritetskomiteen for Vietnam og Kampanjen Norge ut av NATO i særdeleshett, har den anti-imperialistiske kampen vokst i styrke denne høsten. Tusener av arbeidere, studenter og skoleelever har deltatt i aksjoner mot USA-imperialismens aggresjon mot Vietnams folk, mot den russiske sosialimperialismens overfall på Tsjekkoslovakia og på folkets Kina og mot Norges medlemskap i den imperialistiske militæralliansen NATO.

Den 21. august – på ettårsdagen for okkupasjonen av Tsjekkoslovakia – ble det demonstrert utenfor den amerikanske og sovjetiske ambassade. Demonstrantene fordømte det kontrarevolusjonære samarbeidet mellom USA- og Sovjet-imperialismen og krevde «USA ut av Vietnam», «Sovjet ut av Tsjekkoslovakia» og «NATO ut av Norge».

I slutten av september deltok fle-

re tusen mennesker i en demonstrasjon mot det NATO-støttede kuppet i Hellas og oberstjuntaens overgrep mot det greske folk.

Vietnam-uka 20.–26. oktober ble arrangert under hovedparolene «Bekjemp USA-imperialismen – NATO ut av Norge». Anti-NATO- og FNL-grupper gikk sammen og arrangerte møter og demonstrasjoner på over 50 steder i landet. I Bergen deltok over 700 mennesker i demonstrasjonen, mens ca. 2000 mennesker demonstrerte utafor USA-ambassaden i Oslo. Ca. 700 deltok i møtet etterpå, der formannen i Oslo/Akers-avdelinga av Kampanjen Norge ut av NATO, Roger Bodin, talte. Vietnam-uka ble en stor seier for alle virkelige anti-imperialister og SF- og NKP-pampenes prat om «sektarisme» ble knust mot virkeligheten.

En viktig del av den anti-imperialistiske aktiviteten i høst har vært kampen mot den amerikanske fascistfilmen «The Green Berets». Den heroiserer USA's angrepskrig, og er en hån mot både det vietnam-

STOPP MOMSEN

Rundt om i landet har en rekke bedriftsklubber og fagforeninger vedtatt kraftige protester mot enhver form for moms-beskatning.

Vi gjengir her en av disse, vedtatt av Nygard avd. 49 av Norsk Papirindustriarbeiderforbund på medlemsmøte 23. november:

STOPP MOMSEN

Staten får samme skatteinngang, kapitalerne får skattereduksjon, – hvem skal betale?

Med stigende uro og forbitrelse ser vi fram til 1. januar 1970 da det er beregna at regjeringens nye skatteordning «moms» skal tre i kraft.

Her vil kapitalerne gjennom statsapparatet, om «moms» blir gjennomført, få det mest raffinerte instrument som de kan bruke til å velte stadig større skattebyrder over på arbeiderne.

Nygard avd. 49 av Norsk Papirindustriarbeiderforbund tar klar avstand fra enhver form for gjennomføring av «moms».

Ingen økt indirekte beskatning til fordel for næringslivet på vår bekostning!

«Momsen» er et angrep på arbeiderfolks interesser – vi må selv besvare det. «Momsen» kan bare stoppes gjennom resolutt kamp. La monopolkapitalen kjenne arbeiderklassens styrke og dens motstand mot «momsen».

Demonstrer og avvís alle forsøk på å bortforklare «momsen»s arbeiderfiendtlige karakter. Står arbeiderklassen samlet bak kravet, villig til å bruke sine krefter, kan ingen makt stoppe den.

Slå kapitalens framstøt tilbake – bekjemp «momsen».

esiske folket og alle de nordmenn som støtter FNL og DRV's kamp. Da Oslo bystyre behandlet spørsmålet om filmen skal settes opp i Oslo, demonstrerte omkring 150 FNL-aktivister i bystyresalen og ropte slagord som «Stans 'The Green Berets'» og «Seier for FNL!». Andre tegn på oppsvinget i den anti-imperialistiske kampen er Solkoms vellykte studiekampanje i høst, og den nye Anti-NATO-avisa «Fritt Norge».

Alt dette forteller om gode muligheter for en økt anti-imperialistisk kamp i tida som kommer.

Er du interessert i opplysninger om Folkerepublikken Kina – henvend deg da til

Vennskapssambandet NORGE-KINA

Kongsgt. 17 iii – Oslo 1
Kontortid:
Onsdag 11–17 · Fredag 9–13
Telefon: 41 11 43

FNL 9 ÅR

I samband med 9-årsdagen for opprettelsen av FNL i Sør-Vietnam den 20. desember arrangerer Solidaritetskomiteen for Vietnam en landsomfattende aksjon til støtte for det Vietnamesiske folket. KLASSEKAMPEN får opplyst at aksjonen på mange steder vil pågå i flere dager med møter, demonstrasjoner, stands og salg av det nye nummeret av For Vietnam. I Oslo kuliminerer aksjonen med en demonstrasjon den 19.

desember og et stort møte i Samfundssalen. På møtet vil bl. a. representanter for FNL i Sør-Vietnam tale.

KLASSEKAMPEN oppfordrer alle som støtter det vietnamesiske folkets kamp mot USA-imperialismen til å være med å arrangere aksjonen på sitt hjemsted og ellers delta i møter, demonstrasjoner og andre aksjoner i forbindelse med FNL's 9-årsdag.

Anti-NATO landsmøte

Det landsmøtet i Kampanjen «Norge ut av NATO» som står for døra 6. og 7. desember, blir det andre i kampanjens historie, og vil samle utsendinger fra hele landet. Landsmøtet vil bety svært meget for det videre arbeidet med å få NATO ut av Norge.

Det vil komme opp forslag om en ny politisk plattform for kampanjen, i tråd med vedtaket fra Oslo/Akershus-avdelinga som vi refererte i Klassekampen nummer 9. Enkelte på landsmøtet vil foreslå å oppløse kampanjen. Dette blir utvilsomt nedstemt. Anti-NATO-arbeidet kan ikke drives tilfredsstillende gjennom de forskjellige organisasjoner

og partier som mer eller mindre konsekvent går mot NATO. Og det kan slett ikke drives av en «støttekomité» for en all-europeisk sikkerhetskonferanse!

Det som trengs er en medlemsorganisasjon av aktivister som kan utvikle en virkelig front mot imperialismen, for nasjonal uavhengighet. En slik front må påvise at NATO først og fremst undertrykker folket i medlemslanda, og samtidig vende seg mot samarbeidet som USA og Sovjet inngår for å øke denne undertrykkinga.

Det er denne vegen Kampanjen «Norge ut av NATO» nå må slå inn på!

VIKTIG SEMINAR FOR ARBEIDSGRUPPENE PÅ VESTLANDET

Eit viktig seminar for dei sosialistiske arbeids- og studiegruppene på Vestlandet vart halde helga 8.-9. november på Kvamskogen, med mange deltakarar frå Bergen og industristadene Odda, Sauda og andre stader. Hovudemna var det revolusjonære partiet, dialektisk og historisk materialisme og fagleg politikk/revolusjonær strategi. Laurdagskvelden fortalde to kameratar frå ei ferd i Albania om den store framgangen med revolusjoneringskampanja og korleis folket byggjer opp landet under det proletarisk-demokratiske diktaturet.

Teoretisk og politisk var seminaret eit godt steg framover, og gruppene samlar seg no om å setja tenkinga til Mao Tsetung i leiinga på alle område.

NYTT NUMMER
RØDE FANE
Utgitt av Lambertseter, Mangle
rud og Østkanten lag av

NKP og Kristiansand KUL

Kan bestilles nå

fra postboks 3655 o Oslo 1

sosialistisk opplysningsråd

Postgirokonto 200946
Observatoriegate 12, Oslo 1

NYE SKRIFTER AV MAO
TSETUNG UTGITT AV SUF
(M-L):
OM MOTSIGELSEN kr. 2,-
BEKJEMP BOKDYRKELSEN/
FORBEDRE VÅRE STUDIER
kr. 1,-

BESTILL M-L LITTERATU-
REN HOS OSS!

KLASSEKAMPEN

marxist-leninistisk arbeideravis

Tveita postkontor, Oslo 6.
Postgirokonto nr. 206699.

ABONNEMENTSPRISER:
Kr. 15,- pr. år.
Gruppeabonnement: kr. 60,-
pr. år for 5 eks. og kr. 110,-
pr. år for 10 eks.
Halvårsabonnement kr. 8,-

KLASSEKAMPEN gis ut av ei gruppe marxist-leninister, og kommer ut en gang i måneden.

Redaktører og ansvarlige utgi-
vere:

Sigurd Allern og Finn Aasheim.
adr:

Observatoriegte. 12, Oslo 2

Trykt i offset hos

A/S DUPLO-TRYKK

SVERIGE:

NORDISKE MARXIST-LENINISTISKE AVISER OG TIDSSKRIFTER.

DANMARK:

M-L Gnistan. Månedlig marxist-leninistisk arbeideravis. Abonnement gjennom: Danelius bokhandel, Husargatan 41 A, Göteborg C. Utgitt av KFML.

Marxistisk Forum. Teoretisk tidsskrift. Abonner gjennom Peterson, Studentstaden 10^{II}, Uppsala.

Clarste. Organ for Svenska Clarsteförbundet. Abonnement: Tidsskriften Clarste, Surbrunnsgatan 43 A, Stockholm VA.

Kommunist. Organ for KFML. Abonnement: Buen 11^V, 2000 København F.

Rød Front. Organ for KUML. Abonnement: c/o Hansen, Nygårdsvej 41 B^I, 2100 København Ø.

Angrepene på Solidaritetskomiteen for Vietnam og Kampanjen Norge ut av NATO i høst har gjort det klart at de forskjellige opportunistiske gruppene til venstre for DNA har inngått et nært samarbeid i en rekke saker. Denne alliansen, som har SF- og NKP-ledelsen som sitt sentrum, har i dag karakteren av en anti-marxist-leninistisk front.

Et av de grunnleggende trekkene ved denne fronten er at den har gjort den moderne revisjonismen til sin ideologiske overbygning. I likhet med Reidar T. Larsen og KU angriper SF-lederne Solkom's parole om kamp mot USA-imperialismen. Og de klager over at Solkom klart og tydelig har tatt avstand fra samarbeidet mellom USA-imperialistene og sosialimperialistene i Kreml.

Et av de viktigste argumentene for bruddet med Kampanjen Norge ut av NATO var at Oslo-avdelingas medlemmer hadde vedtatt en uttalelse mot Kosygin og Ulbrichts framstøt for en all-europeisk sikkerhetsordning, dvs. et nytt og verre NATO.

I forrige nummer av KLASSEKAMPEN beskrev vi hvordan denne fronten hadde kommet til uttrykk, og karakteriserte den som »et revisjonistisk framstøt dømt til nederlag».

Vi vil her gå nærmere inn på bakgrunnen for anti-ml-fronten, analysere den og kort påpeke de viktigste arbeidsoppgaver for marxist-leninistene i denne situasjonen.

Marxist-leninistene og anti-m-l fronten

Det er dogmatisme å betrakte marxismen ut fra en metafysisk synsvinkel og se på den som noe uforanderlig. Det er revisjonisme å fornekte dens universelle sannhet. Revisjonisme er en form for borgerlig ideologi. Revisjonistene benekter ulikhetene mellom sosialisme og kapitalisme, mellom proletariatets diktatur og borgerskapets diktatur. Det de går inn for er i virkeligheten ikke den sosialistiske linjen, men den kapitalistiske linjen. I de forhold som rår nå er revisjonismen skadeligere enn dogmatismen. En av våre viktige oppgaver på den ideologiske fronten nå er å utfolde kritikken mot revisjonismen.

Mao Tsetung

REVISJONISMENS GRUNNLEGGENDE KARAKTER I DAG ER FORFALL

Når en gransker revisjonismens stilling i dag, oppdager en raskt at den *offensive* revisjonismens tid er forbi. Tidlig i 60-åra var revisjonismen en voksende kraft. Dette kom særlig til uttrykk gjennom oppløsninga av proletariatets diktatur i Sovjetunionen og andre øst-europeiske land. I vesten styrket dette på sin side Krustsjovs kongstanke om samarbeid og »fredelig kappestrid mellom øst og vest».

Skillet i Sovjet kom med Krustsjovs fall, det ble da klart at sovjet-revisjonismen holdt på å drukne i de problemer den sjøl hadde skapt. Kreml-ledernes svar på krisa var å *intensivere* den omlegginga til kapitalistiske produksjonsforhold som Krustsjov hadde påbegynt.

For å stoppe folkets motstand mot det byråkrat-kapitalistiske diktaturet intensiverte revisjonist-lederne etterhvert bruken av direkte *fascistiske* tiltak. Eksempler er den væpnede undertrykkelsen av anti-imperialistiske demonstrasjoner og det militære overfallet på Tsjekkoslovakia. Etterhvert ble det mer og mer tydelig at den moderne revisjonismen var en ideologi for det framvoksende *byråkrat-borgerskapet* i Sovjet. Nettopp på grunn av denne ideologiens klassekarakter har den også lett blitt akseptert som »demokratisk» av borger- og småborgerskapet i vest.

For å legge et røykteppe over denne utviklinga, snakker Kreml-revisjonistene i dag både om proletariatets diktatur, Stalin og proletarisk internasjonalisme. Nettopp fordi forfallet er så åpenbart forsøkes det skjult med marxist-leninistiske talemåter.

REVISJONISMENS UTVIKLING I NORGE

Den moderne revisjonismens hovedrepresentant i Norge er i dag NKP-ledelsen. I NKP gjennomgikk revisjonismen en offensiv fase først i 60-åra under ledelse av Jørgen Vogt. Revisjonistfløyen gikk f. eks. åpent inn for samarbeid med DNA. Etter Vogts nederlag i 1967 har revisjonismen i NKP blitt mer defensiv. Nå tør ikke parti-ledelsen strekke seg lengre enn til å snakke om samarbeid med opportunist-gruppene utafor DNA, de såkalte »venstrekreftene».

I SF har den moderne revisjonismen etterhvert fått mer og mer innpass. Et av de første angrep på SUF kom på grunn av ungdomsorganisasjonens anti-revisjonistiske hilsningsadresse i forbindelse med Sovjetunionens 50-årsjubileum. Ledende SF'ere har nærmest hatt klippekort på reiser til og fra Øst-Europa. På Titos siste partikongress uttalte Gustavsen at den veggen Jugoslavia har vist »er den formen for sosialisme som vi ønsker».

En av de viktigste årsakene til denne tiltakende revisjonismen er utvilsomt at den vitenskaplige sosialismen, marxismen-lenin-

ismen-Mao Tsetungs tenkning, vinner stadig større oppslutning. For å demme opp for denne utviklinga *tvinges* de ulike opportunist-gruppene til å søke ideologisk støtte i marxismen-leninismens vrengebilde, den moderne revisjonismen.

Men når massene kommer i bevegelse mot venstre, når klassekampen skjerpes og den revolusjonære bevegelsen vokser i styrke, blir revisjonistene også nødt til å gi ideologien et mer »radikalt» preg. Selv om den moderne revisjonismen nå er helt framherskende i SF, så finnes det i partiets tynne ungdomsrekker mer venstre-revisjonistisk prega strømninger; trotskisme, anarkisme o. l. Så lenge disse strømningene forblir svake og uorganiserte, kan parti-ledelsen i visse situasjoner også bruke dem som »revolusjonær» alibi.

I land som Italia og USA, der klassekampen er særlig hard, er denne tendensen enda klarere. Der erklærer de fleste »SF»-gruppene seg som »tilhengere av Mao». Dette viser deres forfall: som aldri før vifter de med røde flagg i et forgyves forsøk på å minske oppslutningen om de virkelige revolusjonære, marxist-leninistene.

Alt dette viser at både revisjonismen og reformismen er på defensiven og i forfall. Etterhvert som marxist-leninistene går fram og styrker sin offensive stilling, blir også de ulike opportunist-gruppene trengt mer og mer opp i et hjørne.

VALGNEDERLAGET SKAPTE VILKÅRA FOR ANTI-ML-FRONTEN

Denne utviklinga har naturlig nok ført til at disse gruppene mer og mer har følt behovet for å samarbeide med hverandre for å kunne bekjempe marxist-leninistene mest mulig effektivt. Tendensen til anti-ml-front har en da også kunne se lenge. Særlig har NKP-revisjonistene ivret etter å få i stand et samarbeid med »venstre-kreftene» til høyre for SUF(m-l) for å demme opp for det revolusjonære oppsvinget. Men SF-lederne ønsket ikke en åpen allianse med NKP-revisjonistene for Stortingsvalget. Berge Furre har seinere innrømmet i Orientering at SF-ledelsen ikke hadde hatt noe prinsipielt imot et valgsamarbeid, men at den hadde avslått det, bl. a. av hensyn til de indre motsigelsene i partiet som da ville slå ut i full blomst. SF's klare valgnederlag førte imidlertid til at en del barrierer, som stengte for samarbeidet med Reidar T. Larsen, ble ryddet av veien. Partipampene utarbeidet sine »forklaringer» på tilbakegangen, og fant snart ut at arbeidet hadde vært drevet for snevert, velgerne var ikke *modne* nok for partiets ideer. Sagt med Berge Fures ord: »Arbeiderpartiet hadde program for 100 dager – SF for 100 år». Samtidig begynte jakten på syndebugger i Orienterings spalter og Gustavsens spøkelsesbilde har utvilsomt vært mest gjentatt; velgerne »har identifisert SF med SUF». SF hadde ikke »avgrenset seg» nok fra marxist-leninistene. En riktigere forklaring er utvilsomt den motsatte, nemlig at *marxist-leninistene* avgrenset seg så kraftig fra SF at de fleste revolusjonære arbeidere boikottet partiet ved valget.

Det viktigste i denne sammenheng er imidlertid at valgnederlaget førte til et forsterket ønske hos partipampene om et bredere politisk samarbeid, i praksis med NKP, et samarbeid som politisk skulle rettes mot SUF(m-l) og andre marxist-leninister.

NKP-ledelsen på sin side lot DNA få skylden for *sitt* valgnederlag, og intensiverte derfor pånytt propagandaen for »samarbeid mellom venstrekreftene». Samtidig ønsket NKP-revisjonistene så snart som mulig et oppgjør med de *NKP-medlemmer* som bekjempet Reidar T. Larsens planer om et nytt, bredt »marxistisk» parti. I første rekke måtte dette bli et oppgjør med marxist-leninistene.

Valgnederlaget skapte altså de nødvendige vilkår for at SF- og NKP-ledelsen kunne forenes i en felles front mot marxist-leninistene.

Fordi de ikke er i stand til å mobilisere massene i noen sammenheng, måtte imidlertid denne fronten nødvendigvis bli en samling *pampene* i mellom. Gjennom en allianse på topplanet gikk SF- og NKP-ledelsen berserk i de anti-imperialistiske frontene.

Men angrepet førte bare til at oppslutningen om Solkom og Kampanjen Norge ut av NATO's arbeid økte, de ble konsolidert og styrket sin stilling. Anti-ml-frontens ledere viste seg å være førere uten folk.

FRA ANTI-ML-FRONT TIL PARTI?

Betyr dette nederlaget for SF- og NKP-ledelsen at anti-ml-fronten har utspilt sin rolle? Eller vil reformistene og revisjonistene istedet forsøke å *styrke* den nåværende aksjonsenheten mot marxist-leninistene, utvikle fronten til en fasttømret blokk, f. eks. i form av et parti skapt i Reidar T. Larsens brede, »marxistiske» bilde? Svaret på dette spørsmålet avhenger av hvilke motsigelser som finnes innafor anti-ml-fronten i dag, og hvordan kampen mellom de ulike sidene utvikles.

Kjernen i anti-ml-fronten er ledelsen i SF, NKP og deres små ungdomsvedheng. Utafor denne kjernen finner en Jørgen Vogts Marxistisk Forum, DDR-orienterte pamper i AUF og Unge Venstre, Furubotn-gruppa rundt Ragnar Kalheim og ledende medlemmer av Bygstad-gruppa MAG. Det er innlysende at det skal mer til enn redsel for marxist-leninistenes framgang for å smelte alle disse elementene sammen i en blokk eller partigryte. Og dersom en lykkes i dette så blir en allikevel ikke kvitt de oppløsningstendensene som allerede finnes innafor f. eks. SF og NKP bare ved å slå partiene sammen. Motsigelsene i denne blokken vil nødvendigvis måtte føre til en uforsonlig kamp mellom ulike grupper.

For det første vil de etablerte lederne slåss innbitt om førerskapet. Nettopp fordi de er uten kontakt med massene vil det å beholde stillingen som *pamp* bli et spørsmål om et politisk være eller ikke være.

Dette peker indirekte på en annen motsigelse, nemlig mellom lederne og medlemmene i organisasjonene. I NKP fører marxist-leninistene en innbitt kamp mot partiledelsens likvidatoriske linje. Men også blant NKP-medlemmer som ikke har innsett ledelsens revisjonistiske karakter, er det motstand mot tanken på oppløsning av NKP og partifelleskap med SF's intellektuelle småborgerskap.

I SF ble marxist-leninistene og andre deler av venstrefløyen sparket ut på vinterens splittelseslandsmøte. Det betyr på ingen måte at partimedlemmene samlet slutter opp om ledelsens anti-marxist-leninistiske kurs. Etter angrepet på Solkom engasjerte f. eks. en rekke SF-medlemmer seg aktivt i arbeidet med Vietnam-uka. Det samme gjelder MAG-gruppa, som ved siden av en dominerende fløy med notoriske anti-kommunister, trotskister og anarkister ennå teller endel progressive fagforeningsfolk og anti-imperialister.

Men i tillegg til motsigelsen mellom de ulike leder-gruppene, og mellom lederne og medlemmene, kommer en tredje faktor; motsigelsen mellom ledergruppene og de forskjellige organisasjonenes *sympatisører*.

Stort sett dreier dette seg om opplandet rundt SF og NKP. For selv om SF/NKP-ledelsen i det minste kan *håpe* at medlemmene av lojalitet vil slutte opp om anti-ml-frontens forskjellige framstøt, er det mer enn usikkert om partienes sympatisører vil gjøre det samme. Særlig gjelder dette bruken av den mod-

erne revisjonismen som anti-ml-frontens ideologiske rettesnor. For de aller fleste arbeidsfolk eller intellektuelle som en gang har stemt SF eller NKP er utvilsomt progressive, de støtter solidaritetsarbeidet for Vietnam og kampen mot USA-imperialismen, NATO og sosialimperialismen.

Jo mer anti-ml-fronten tar i bruk den moderne revisjonismen og logrer for Russlands nye tsarer, desto flere sympatisører vil det falle fra deres rekke. På lengre sikt vil kampen mellom sidene i denne motsigelsen bli helt avgjørende for anti-ml-frontens framtid.

KAMPEN MOT ANTI-ML-FRONTEN

Valgnederlaget førte til at SF, i likhet med NKP, må konkurrere med marxist-leninistene på grunnplanet; på arbeidsplassen, i skolene og på universitetene.

Men spesielt i arbeidet blant massene er det at partier som retter hele sin aktivitet etter ledergruppens kamp for en plass på Stortinget har sin store svakhet. Nettopp her, gjennom å føre masselinja, er det at marxist-leninistene kan vinne folkets tillit og gjøre revisjonister og reformister til et ubetydelig mindretall i arbeiderbevegelsen.

Det samme gjelder kampen mot den anti-marxist-leninistiske fronten. Å følge masselinja må bli det taktiske svaret på dens reaksjonære framstøt. Bare ved å gå ut blant folk, diskutere med dem, høste erfaringer og agitere for marxist-leninistenes standpunkter, kan anti-ml-fronten bli isolert og drevet tilbake. Riktigheten av denne linja viste seg konkret etter angrepet på Solkom. Da de uavhengige massene, sammen med progressive fra anti-ml-frontens egne organisasjoner ble mobilisert for Solkom's sak, falt SF- og NKP-pampenes framstøt ynkelig til jorda.

I dette arbeidet må vi derfor trekke et skarpt skille mellom pampene og de progressive deler av medlemmene, dvs. skille mellom folket og folkets fiender. Overfor de første skal vi benytte metoden med diskusjon og kritikk, overfor de siste nytter bare åpen kamp.

På lengre sikt, dvs. *strategisk* blir kampen mot den moderne revisjonismen den viktigste oppgaven. Særlig er det nødvendig å avsløre Sovjet-revisjonistenes sosial-imperialistiske politikk og deres samarbeid med USA-imperialismen. Gjennom et tålmodig propaganda- og agitasjonsarbeid må vi forklare hvorfor de øst-europeiske land, med unntak av Folkets Albania, ikke er sosialistiske samfunn. For når den moderne revisjonismens borgerlige klassekarakter blir klargjort for arbeidsfolk, så vil den også bli uakseptabel. Og da tærer vi bort det limet som holder de ulike »bitene» i den anti-marxist-leninistiske fronten sammen.

Mot den moderne revisjonismens bedrageriske teorier om fredelig sameksistens mellom undertrykte og undertrykkerer, mellom utbytteste og utbyttere, setter vi den revolusjonære, vitenskaplige sosialismen; marxismen-leninismen-Mao Tsetungs tenkning

Mot revisjonistenes anti-ml-front setter vi bygginga av arbeiderklassens kommunistiske parit.

Derfor:

MOBILISER MASSENE MOT ANTI-ML-FRONTENS PAMPER

KRITISER OG BEKJEMP DEN MODERNE REVISJONISMEN

INTENSIVER STUDIENE I MARXISMEN-LENINISMEN MAO TSETUNGS TENK- NING

KAMPEN MOT MOMSEN

Det er nå sannsynlig at momsen blir innført 1. januar 1970.

– Er dette en endelig seier for den reaksjonære kapitalmakt, ei langvarig sikring av deres interesser?

– Er dette et nederlag for arbeidsfolk? Har agitasjon og streiker vært bortkastet og for-gjeves?

NEI! Innføringa av momsen er et nytt bevis på det kapitalistiske systems utilstrekkelighet, et skritt nærmere dets undergang. Arbeidsfolks militante kamp mot dette reaksjonære framstøtet er et nytt bevis for deres evne og vilje til å erstatte borgerskapets system med sitt eget, det sosialistiske!

Kampen mot momsen er bare en del av en større kamp, – en kamp om mer enn kroner

og ører, – klassekampen.

Denne vurderingen er ikke basert på ønsketenkning, men på en nøktern vurdering av den økonomiske og politiske utviklinga som har funnet sted i forbindelse med innføringa av momsen. Den økonomiske bakgrunnen er den stadig økende krisa for monopolkapitalen. Det blir brukt betegnelser som «en internasjonal konjunkturavslapping», men det stadig økende kapitalbehov lar seg ikke bortforklare, – det må tilfredsstilles.

At hovedframstøtet nå kommer i form av økte skatter, har forskjellige årsaker. Vi skal kort regne opp noen av dem:

For det første at «vanlige» metoder for økt utbytting, f. eks. tidsstudier, rasjonalisering og senking av reallønna allerede er i full bruk og at ytterligere intensivering av dem vil bli møtt med spontan og militant motstand av arbeiderne.

Videre at krisas allmenne karakter gjør det nødvendig med enorme summer som må gis ei brei fordeling. Det skjer ved generelle skattelettelser for hele næringslivet og gjennom sentralt dirigert, direkte og indirekte subsidiering av næringslivet som betales av arbeidsfolks skattepenger.

Et tiltak som har kommet parallelt med momsen og som har de samme virkninger, er rentehevinga. Den gir større profitt på kapitalierne investeringer, mens de som må betale mer er låntakerne og de som er avhengig av investeringsobjektene, f. eks. leieboerne.

Dette er bakgrunnen for og virkningen av borgerskapets økonomiske «nyordninger», – ikke bare i Norge, men også i de fleste andre europeiske land. Det som de framstiller som forandringer av gammeldagse ordninger, er i virkeligheten desperate forsøk på

å avverge en trussel mot hele deres økonomiske system. Vi kan så stille spørsmålet: gir disse tiltaka noen endelig løsning?

Svaret er klart, – nei!

Momsen vil stille økt kapital til rådighet for næringslivet og vil gjøre det lettere for det å ri av krisa i første omgang. Men dette er i virkeligheten bare en utsettelse som vil øke krisas virkning i neste omgang. – Momsen nedsetter folks kjøpekraft og på lang sikt vil næringslivets innenlandske kapitaltilgang minske. Momsen må derfor stadig følges opp med nye krisetiltak. Disse kan bare sinke utviklinga mot et endelig «krakk», ikke stanse den. Faren for en økonomisk krise kan bare fjernes sammen med sin årsak, det kapitalistiske system.

I denne kampen, – klassekampen, har momsen ført til et nederlag for kapitaleierne og deres talsmenn. Deres forsøk på å bortforklare momsens folkefiendtlige karakter er blitt gjennomskuet. Det latterlige forsøket på å gjøre kampen mot momsen til et spørsmål om prosentsatser, – A- eller B-moms, har også slått feil. I stedet har storparten av det arbeidende folk tatt avstand fra momsen som prinsipp. Dette har manifestert seg, – ikke bare ved en passiv stillingstaken som kommer fram ved gallupundersøkelser, – men ved landsomfattende streiker og demonstrasjoner som har gitt arbeiderklassen ny styrke og kamperfaring.

Gjennom kampen mot momsen har arbeiderklassen, – både de politisk framskredne og de breie laga, fått en bedre innsikt i kapitalismens natur og behovet for organisert og ledet kamp mot borgerskapets diktatur.

Fordi momsen rammer alle grupper innen

det arbeidende folket, har den samlet disse og klart vist at de i kampen mot monopolkapitalens framstøt har felles interesser. Med innføringa av momsen har monopolkapitalen rettet et hardt slag mot sitt eget forsøk på å splitte folket opp i isolerte interessegrupper, – momsen gjør ingen forskjell på studenter, arbeidere og småbrukere, den samler dem til felles kamp mot felles fiende.

Den eventuelle praktiske innføringa av momsen vil ikke avslutte kampen mot den, kampen vil bare gå inn i en ny og hardere fase. Momsen vil fortsatt stå som et samlendepunkt for det arbeidende folks økonomiske og politiske kamp, – helt til dette arbeiderfiendtlige skattesystemet er avskaffet.

Om momsen blir innført, vil kampen mot den få to sider: Den ene vil bli en stadig påvisning av hvordan den bidrar til utbyttinga av arbeiderklassen, den andre en intensivering av den alminnelige økonomiske kampen for å ta igjen det vi mister gjennom den økte beskatninga og dermed sørge for at momsen ikke får de virkningene kapitaleierne ønsker.

Det siste vil bli det viktigste, og må konkret få den form at det i tillegg til de øvrige rettfærdige krav stilles krav om *full økonomisk kompensasjon for prisstigninga og renteøkninga* ved de kommende økonomiske oppgjør, – ikke bare ved de fagorganisertes tariffoppgjør, men også ved de øvrige gruppers økonomiske forhandlinger. Dette vil kreve en militant og solidarisk kamp mot staten, kapitaleierne og klasseforræderne i LO-ledelsen. Dette er den eneste veien for arbeidsfolk.

TIL SOLIDARISK KAMP MOT ALL MOMS – FOR ET SKIKKELIG LØNNSOPPGJØR!

Harde arbeidstilhøve i Ålvik

Ved A/S Bjølvefossen i Ålvik har arbeidarane vore utsette for stadige overgrep frå leinga. Etter kvart som krisa i kapitalismen utviklar seg, ser vi korleis dette blir meir og meir vanleg rundt om på arbeidsplassane. Men i Ålvik har leinga gått meir ope til verks enn kapitalistane plar gjera. Leinga har kunnigjort at det må «kjøres en del med overtid», og det er sagt greit frå at dei vil setja seg ut overlova, men at dei vonar det vil «bli sett på med forståelse». Samstundes er det gjort kjent at arbeidarane lyt ta den fjerde ferieuke i haust og at vinterveka for neste år må takast på forskot. I bedriftsutvalet, der desse sakene vart kunnigjorde, sa den sosialdemokratiske klubbformannen etter referatet «at etter hans syn ville han anbefale en slik ordning som en nødsløsning».

Helsefarlege arbeidsplassar er her mange av, men Bjølvefossen er serleg ille både når det gjeld helsefare og meir ålmennt. Det fyrste ein tilreisande merkar, er røyken. Kor klårt og fint veret elles er i Hardanger, over Ålvik ligg det alltid ein tett, kvit røyk. Det er ein stad der sola aldri får skina. «Sommardis» har ein av direktorane kalla det. Røykproblemet er slett ikkje uløysleg, men det kostar pengar. Når Røykskaderådet skal kome på vitjing, får leinga alltid vita om det føreått. Dei blir tekne imot på beste måte, og då er alltid minst ein av omnane avstengd.

Verksemda er eit smelteverk for produksjon av ferrosilisium og ferrokrom, det siste av ein spesiell kvalitet som blir nytta i krigsproduksjon, mellom anna til bomber.

Arbeidstilhøva er svært dårlege, med sterk varme, urein luft, gass og støv. Helsa blir broten ned, og mange arbeidarar får silikose, ein uhyggjeleg, snikande lungesjukdom som litt etter litt tærer opp lungene og endar med døden. I ei medisinsk avhandling er omfanget og arten av silikose ved Bjølvefossen grundig analysert etter årelange studiar. Doktor Cato Broch, som gjennomførde granskinga, kom til at så å seia alle som hadde arbeidd ved verksemda ei tid, hadde meir eller mindre av silikose. Broch døyde kort tid etter at avhandlinga kom ut. Og då han ikkje lenger kunne ta til motmæle, kom ein offentlig kommisjon og «slo fast» utan vidare granskingar at silikose finst det ikkje i Noreg. Så når folk får silikose, kaller lækjarane det for «astmabronkitt».

Kva dei kallar det, så er det få og ingen arbeidarar i Ålvik som blir gamle. Fabrikkene er over 40 år, og det er berre denne eine verksemda på staden, men enno er det berre eit par-tre mann som har gått av med pensjon.

Dei fagleg-politiske tilhøva er like ille. Med berre ei verksemd får heile staden ein eigen karakter. Den som sluttar, lyt få seg arbeid utanfor bygda. Og leinga held på patriarkistilen, ja meir enn det. Terror er ikkje ukjent ved Bjølvefossen.

Den som er for aktiv med å peika på saker og ting, og agiterer mellom kameratane, blir snart peika ut og sett på dei dårlegaste jobbane. For nokre månader sidan gjekk dei endå lenger og gav ein ung «oppviglar» sparken. Årsaka var politisk aktivitet.

Når slikt er mogleg, ligg skulda hos sosialdemokratane i LO, i Arbeidarpartiet og i den lokale foreninga, som avvæpnar arbeidarane og gjer dei forsvarsause mot alle overgrep.

LO-ledelsen har for kort tid siden holdt to pressekonferanser. Den ene i samarbeid med NAF der det blei gjort rede for revisjonen av Hovedavtalen, den andre gjaldt representantskapets holdning til de kommende tarifforhandlinger.

REPRESENTANTSKAPETS MOTE OM TARIFFREVISJONEN.

Som nå alle veit, vedtok representantskapet at vårens tariffoppgjør skulle være *samordnet*. Dette vedtaket blei fatta på tross av at det eksisterer en massiv motvilje mot fellesoppgjør og samordnete oppgjør i grunnorganisasjonene. Nå som før begrunner LO-ledelsen dette vedtaket med hensynet til de lavtlønnete. De propaganderer med sin «teori» om at de best betalte arbeiderne må resignere på bekostning av de lavtlønnete. Lønnen om at det i vårt samfunn går an å overføre penger fra f. eks. «høytlønnete» bygningsarbeidere til lavtlønnete transportarbeidere er det altså som ligger til grunn for representantskapets vedtak. Progressive arbeidere, om de nå tjener 30 000 i året eller 20 000, har for lenge siden avslørt slike even-

Offisielt skal LO kunna hindra usaklege oppseiingar som det heiter, men LO har drege ned over hovudet på alle arbeidarar ein Hovedavtale som bind på hender og føter. Etter Hovedavtalen er praktisk tala alle tiltak frå arbeidarane si side ulovlege, og det blir aldri stonad å få frå forbundet. Dei karane står konsekvent på bedriftsleinga si side. Bedriftsleinga har etter Hovedavtalen og tariffavtalane fått frie hender til kva det skal vera: til å kommandera overtid, heilkontinuerleg skift og til rasjonalisering og tids- og arbeidsstudiar.

Sosialdemokratane i foreninga går med på alt. I den aktuelle saka ser yi at dei til og med godtek tiltak som går ut over dei elendige avtalane.

Dette året har det vore omfattande tids- og arbeidsstudiar for å driva arbeidarane hardare med nytt lønssystem og for å minka tallet på arbeidarar. To gonger har arbeidarane avvist både rapport og nytt lønssystem. Dei

som tok saka opp og gjekk føre i motstanden, var sjølsagt ikkje arbeidarpartifolka. Heller ikkje var det dei lokale talsmennene for SF og NKP, partia som skryter av å stå til venstre. Når det kjem til konkret praksis, gjer dei ingen ting, og syner med det at dei står til høgre, nett som DNA. Men marxist-leninistane tok eit klårt standpunkt som arbeidarane slutta opp om. Rasjonaliseringsframstøytane er blitt avviste forebels.

Men bedriftsleinga og rasjonaliseringsfirmaet har sjølsagt ikkje lagt saka på is. Nye framstøytar er i emning.

Marxist-leninistane fylgjer utviklinga nøye. Dei er få forebels, men har teke klåre standpunkt som gjev tillit. Det var ein viktig siger å få avvist tidsstudiane og rasjonaliseringsopplegget to gonger. Med ei korrekt line vil det fylgja oppslutnad. Arbeidarane vil koma til å innsjå at når det kjem til stykket, går det ikkje å lita på at tillitsmenn og gode talsmenn skal gjera jobben. Dei vil oppdaga sanninga i det marxist-leninistiske prinsippet om at kamp må til, og at vi må lita på egne krefter. Kamp er det einaste som fører til siger, og nye sigrar.

LO-pampenes lønns"krav" vil redusere levestandarden

tyr. Flere og flere innser nå at den *eneste* muligheten til å forsvare levestandarden er at *alle* arbeidere, om de nå jobber i et «høyt-lønnsfag» eller et lavtlønnsfag, sloss så godt de kan mot kapitaleierne, og ikke seg i mellom. Den eneste måten «høytlønnete» arbeidere kan støtte de lavtlønnete på er ved sympatiaksjoner: Overføring av midler til de svakestes streikekasser, sympatistreik osv.

Fellesoppgjør og samordnete oppgjør har vært forsøkt mange ganger før, og resultatet har alltid blitt det samme: Nederlag for arbeiderklassen, særlig for de lavtlønnete. Derfor har NAF alltid pressa på for å få samordnete oppgjør. Er det noen som tror at NAF gjør dette for at arbeiderne skal få høyere lønn og bedre arbeidsforhold?

Representantskapets vedtak innebærer en fullstendig blankofullmakt til sekretariatet både om hvordan oppgjøret skal foregå og også *hvilke krav* som skal reises. LO-nestformann Høydal har ved en tidligere anledning antydnet at et av krava skulle være ei generell lønnsøkning på 8-10 %. Vi har i forrige nummer av KLASSEKAMPEN vist at fagorganiserte må kreve minimum 25 % til-

legg hvis de skal holde tritt med prisstigninga og produksjonøkninga de siste to åra. Det er derfor nå all grunn til å slå alarm: *LO-toppene og NAF vil ved vårens tariffoppgjør i fellesskap forsøke å påtvinge de fagorganiserte nye avtaler som vil innebære en drastisk reduksjon av levestandarden!*

På lederplass skriver ARBEIDERBLADET dagen etter avslutninga av Representantskapsmøtet: «Etter vår mening er samordning av de store inntektsoppgjørene en riktig linje, men dette opplegget stiller store krav til alle – ikke bare de LO-organiserte. I første omgang må Arbeidsgiverforeningen vise en åpen vilje til å foreta de endringer som forbundene gjerne vil ha i sine tariffavtaler.» Klarere kan det ikke sies. Et vellykket oppgjør er gjort avhengig av NAF's «åpne vilje», og da kan vi jo forestille oss hvordan det går.

REVISJON AV HOVEDAVTALEN

Det viktigste kravet som LO-ledelsen hadde reist overfor NAF denne gangen gjaldt et forslag om *organisasjonsplikt*. Konkret gikk

Forts. s. 19

Standard-ledelsen slått på retrett - Arbeiderne tilkjempet seg fri i romjula!

På Standard Telefon og Kabelfabrikk oppsto det for et par uker siden strid i forbindelse med fastlegginga av juleferien for arbeid-erne. Bedriftsledelsen hadde nemlig bestemt at ferien skulle legges for jul. Dette sto i motsetning til arbeidernes krav om å få fridagene i romjula, slik at folk utafor Oslo kunne få en sammenhengende ferie mellom jul og nyttår.

Standard er nemlig en av de mange bedriftene i Oslo som henter en stor del av arbeidskrafta si fra landsbygda. Dette er stort sett folk som har vært småbrukere, jobbet på gårder eller hatt annet arbeid ute i distriktene, men som nå er blitt tvunget til å ta seg arbeid i Oslo.

Ofte må arbeidere derfra nøye seg med besøk hos familien i helgene. Ellers bor de på pensjonater og hybler i Oslo.

For å sikre seg en sammenhengende ferie fra jul til nyttår, slik at de kunne få mer enn et par dager sammenhengende hjemme hos familien, krevde arbeiderne de ekstra julefridagene lagt til 29. 30. og 31. desember. Et annet krav som arbeiderne satte fram var å få jobbe inn fredag 2. januar for å slippe å arbeide en enkelt dag midt mellom fridagene.

Feriespørsmålet ble etterhvert tatt opp i avdeling etter avdeling rundt om i bedriften. Vedlikeholdsarbeiderne vedtok 3. november en kraftig resolusjon mot bedriftsledelsen, og varslet 1 times sit-down-streik dersom ikke krava ble oppfylt. Vedtaket stilte også spørsmålet: »Hvem skal ha makt til å bestemme når arbeiderne skal ha feriedagene?» I »Lov om ferie» er dette uttrykt slik: »Arbeidsgiveren skal på forhånd drøfte feriens plassering oppsetting av ferielister og mulige seinere endringer i disse med arbeidstakeren eller hans tillitsmenn». Sjøl om loven altså stort sett beskytter arbeidsskjøperens interesser, så sikrer den iallefall arbeidsfolk retten til å uttale seg om spørsmålet for det er endelig bestemt. Men dette ble fullstendig neglisjert av ledelsen på Standard.

I samtaler *Klassekampen* hadde med arbeidsfolk rundt om i bedriften kom det klart fram at reaksjonen på dette var harmfylt. Medlemsmøtet hadde også på forhånd gitt klart uttrykk for at de ansatte ønsket fridagene i romjula, ikke før jul.

På bakgrunn av dette utgav redaksjonen i *Klassekampen* et ekstrabilag av avisa som støttet feriekravet, og som også tok opp andre forhold ved bedriften gjennom artikler og intervjuer med arbeidsfolk.

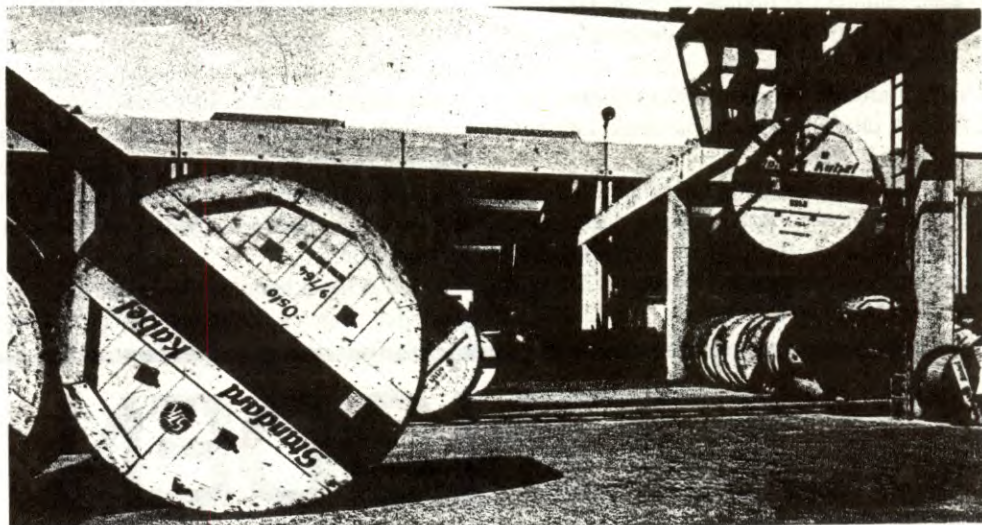
Samtaler vi seinere har hatt med en god del ansatte viser at dette bilaget ble godt mot-tatt av de fleste. Men styreflertallet i funksjonærforeninga, som er vel kjent for å identifisere seg med bedriftsledelsen, vedtok straks en resolusjon »på vegne av sine 350 merkan-tile ansatte», der det bl. a. het: »I den gode samarbeidsånd som råer innen vår bedrift, kan

vi konstatere at et angrep på bedriften er det samme som angrep på alle dens ansatte». En beklaget for øvrig at »bedriften og dens ledelse blir angrepet på en slik nedrig måte». Det siktes sannsynligvis her til artikkelen »STK – et underbruk for imperialismen i Norge» som også er gjengitt i dette nummer.

Men rundt om på avdelingene gikk striden om fridagene videre, og overalt ble kravet om fri i romjula slått fast. Det ble også vedtatt at klubbstyret skulle henvende seg til ledelsen og true med å trekke seg fra alle tillitsverv dersom ikke kravet ble innfridd. Debatten rundt om på avdelingene hadde også gjort det klart at arbeiderne sannsynligvis ville gå til streik dersom det første pressmødet mot ledelsen ikke førte fram.

Bedriftsledelsen måtte slå retrett og flytte fridagene til romjula, samt gå med på at 2. januar også ble fridag.

Resultatet av en så samlet opptreden viste seg raskt:

Standardarbeidernes aksjon viser oss på beidsfolks interesser, sjøl når det gjelder de mest elementære krav.

STK - et underbruk for USA – imperialismen

Standard Telefon og Kabelfabrikk A/S, Oslo, er en av Norges største og ledende selskaper innen den elektrotekniske industri. Som de fleste andre større selskaper innen denne sektoren er STK dominert av utenlandsk monopolkapital. Selskapet som ble stiftet i 1915, var opprinnelig norsk. I 1929 gikk imidlertid innflytelsen over på amerikanske hender. Av aksjekapitalen på 48 millioner kroner eies nå 25 prosent av Christiania Bank og Kreditkasse, mens resten, 75 prosent, eies av International Standard Electric Corporation i New York. Dette selskapet eies av The International Telephone & Telegraph Company (ITT).

I »Norges Industri», organet til Norges Industriforbund, nr. 18, 20. oktober 1969, står en oversikt over Norges 30 største bedrifter i 1968. I den er STK oppført som det norske selskapet som hadde fjerde størst overskudd i kroner, nemlig 25 695 000 kroner etter avskrivninger og før betaling av skatt.

Men dette overskuddet spiller egentlig mindre rolle, utbyttinga er hardere enn beløpet viser. STK er som nevnt bare et ledd i det verdensomspennende konsernet ITT's virksomhet, og ITT kan gjennom den interne konsernpolitikken overføre overskuddene fra STK til et land hvor selskapet finner det mer profitabelt å ta ut pengene. De forskjellige lands skatteregler spiller her en viss rolle.

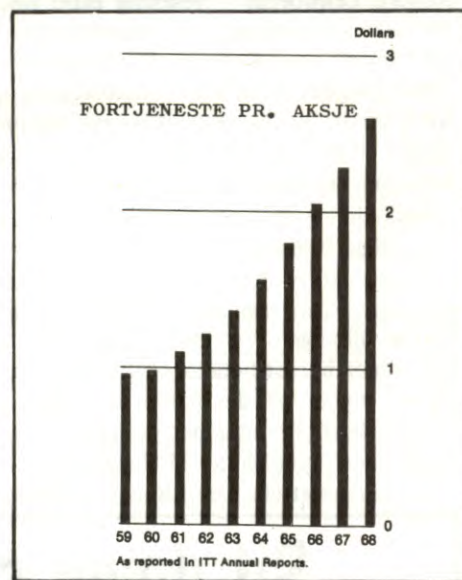
Slike transaksjoner er høyst vanlig innenfor de store flernasjonale konsernene. Monopolkapitalen er i så måte ikke nasjonal, men internasjonal; STK's formål er ikke å tjene norske interesser, men ITT's interesser. En metode som er vanlig å benytte når man skal overføre overskudd fra en bedrift i et land til en av konsernets bedrifter i andre land, bygger på prisreguleringspolitikken til konsernet. La oss konkretisere dette gjennom et eksempel: ITT produserer ikke radio- og TV-apparater i Norge, men i Tyskland. Disse markedsføres i Norge av STK. Ønsker ITT å redusere overskuddet ved STK og øke det ved sine tyske bedrifter, må STK betale en så høy pris for produktene til de tyske fabrikkene at det etter vanlige forretningsmessige kriterier er ulønnsomt å markedsføre de gjeldende produkter. Men STK plikter likevel å gjøre det: ITT's totale interesser kommer alltid foran STK's bedriftsinteresser. I tillegg reduseres overskuddet ved STK ved overføring av skattefrie honorarer til dollar-pampene i ITT-hovedkvarteret i USA. Dette understreker hvordan norsk og utenlandsk monopolkapital smelter sammen til beste for konsernets eiere og ledelse, på bekostning av norske interesser.

STK produserer ikke bare kabler. Selskapet stiller seg også til disposisjon for NATO i Norge gjennom leveranser av sambandsmaterie-riell til hæren, bl. a. ved elektronisk utstyring av radarvogner. Dette harmoniserer for øvrig godt med ITT's virksomheter forøvrig. ITT har selv stilt sitt produksjonsapparat til disposisjon for USA-imperialismens væpnede avdeling, den amerikanske militærmakt, som verden over brutalt forsøker å slå ned alle forsøk fra det arbeidende folk på å kaste av seg det kapitalistiske åket. ITT produserer således komponenter til den amerikanske atom-industrien, elektronisk utstyr til militære satelitter og hangarskip. ITT har tjent gode penger på USA-imperialismens opprustnings- og krigspolitikk, bl. a. i Vietnam.

De internasjonale monopolforetakene, som ITT, kan lett drive en splitt og hersk taktikk som setter arbeiderne ved de forskjellige datterselskapene opp mot hverandre. Dette brukes selvfølgelig til å presse ned lønningene hos de ansatte. La oss si at vi har to datterbedrifter til samme selskap i forskjellige land, som fabrikerer samme produkt og som har samme salgsområde. Det kommer krav om høyere lønn i en av bedriftene, la oss si STK. Prisene på produktene fra den andre datterbedriften settes midlertidig ned. STK-ledelsen avviser lønnskravene og maner til moderasjon p.g.a. den forverrede markedsmessige situasjon for de produktene man produserer. Et annet middel de internasjonale monopolforetakene har til rådighet for å holde lønningene ned og øke utbyttinga, er å

true arbeiderne med at hvis ikke ledelsens krav følges, så vil konsernet legge ned bedriften p. g. a. manglende lønnsomhet med derpå følgende arbeidsledighet for de ansatte. Dette har gjerne sterk virkning overfor de eldre blant de ansatte som har spesielle vansker med å skaffe en ny jobb.

Fra 1967 til 1968 ble overskuddet ved STK redusert med 20 millioner kroner. Bedriftsledelsen benyttet seg straks av dette og argumenterte for rasjonalisering. Men arbeiderne lot seg ikke lure av dette. Vi har allerede nevnt hvordan ITT kan manipulere med overskuddene. Og ITT's totale overskudd sett som helhet øker stadig, noe som går fram av figurene nedenfor, hentet fra ITT's Annual Report, 1968:

Klassekampen har tidligere tatt opp problemene til arbeiderne i en del amerikansk-eide bedrifter i Norge og påvist at arbeiderne der ofte har stått overfor en mye hardere utbytting og undertrykkelse enn den en finner i andre bedrifter. Grunnen til dette er blant annet at ledelsen i disse bedriftene, etter ordre fra monopolkapitalistene i USA, har innført lønssystemer etter amerikansk mønster; lønssystemer som har tatt sikte på å splitte arbeiderne gjennom å sette dem opp mot hverandre. Med den internasjonale monopolkapitalen i ryggen har de nektet å la arbeiderne organisere seg. På STK står arbeiderne sterkere, her er man organisert og har mulighet til å stå samlet i kampen mot bedriftsledelsens arbeiderfiendtlige politikk. Men denne kampen må ikke bare bli defensiv, man må kjempe offensivt for bedre arbeidsvilkår og høyere lønn. Stiller man seg likegyldig kan man risikere at også STK tar i bruk de lønssystemene andre amerikansk-eide bedrifter i Norge gjør bruk av. Utgangspunktet ved STK er godt, sett derfor i gang kampen straks!

Rasjonalisering på Standard

Også på STK har arbeidsfolk begynt å merke konsekvensene av »rasjonaliseringa». I vår ble f. eks. folka på verkstedavdelinga innkalt til et møte der de fikk beskjed om at rasjonaliseringa i form av frekvensstudier ville bli gjennomført. Disse studiene ble gjennomført til alles misnøye. Etter at rasjonaliseringsrapportene kom inn, begynte bedriften å flytte folk fra avdeling til avdeling, og endel folk over 50 år ble førtidspensjonert. Dette skjedde på den måten at bedriftsledelsen ga dem beskjed om at en helst så at de var villig til å gå av med pensjon snarest mulig. Dette skremte mange i denne arbeidsgruppa, de ble naturlig nok engstelige for å miste jobben alle som en.

Etterhvert som flere og flere av de ansatte begynte å protestere mot rasjonaliseringsplanene, ble bedriften presset til å gå med på et møte med arbeiderne. To av bedriftens menn orienterte her om det de kalte »aksjonsplan».

Det kom her fram at nyutlærte fagarbeidere kunne bli overført til andre avdelinger i produksjonen, ja de kunne rett og slett bli

satt til å spikre tromler. Men på møtet møtte bedriften så stor motstand at hele planen ble lagt på is. Dette viser at dersom arbeiderne står samlet bak krava, så er bedriftsledelsen også nødt til å vike.

At arbeidsfolk på STK er forbanna over rasjonaliseringa som alt er gjennomført, viser uttalelsene som KLASSEKAMPEN fikk fra flere på bedriften. Ei vaskekone ble spurt om hun hadde merka noe til rasjonaliseringa. Hun satte bare i å le:

»OM vi merker noe til rasjonaliseringa? ! Ja, det skal jeg si deg! Vi på reingjoringa blir det stadig skjært ned på. Men golvflata som skal vaskes – den blir så menn aldri mindre.»

Eller som en sjåfør sa det:

»Å du fredens – om vi gjør! En veit aldri hvor det skjer noe på den fronten. På en så stor bedrift som Standard er det riktignok mange høl å putte en arbeider i, etter at han er rasjonalisert bort fra ett felt. Men en kan aldri føle seg trygg for rett og slett å bli spar-ka. Og alle kjenner jo til hvor vanskelig det er å få seg ny jobb.»

Det er knapt nødvendig å bevise at det eksisterer en permanent boligmangel i dag, særlig i større byer og tettbygde strøk. Som en følge av mangelen på boliger er det også en utpreget bolignød, som spesielt rammer arbeidsfolk. Bolignøden medfører en sosial fornedrigelse av de som rammes av den, mange lever under ekstremt dårlige boligforhold, i trangboddhet, i helsefarlige boliger osv. Andre igjen rammes økonomisk fordi de tvinges til å flytte inn i boliger som de egentlig, etter deres reallønn, ikke har råd til. Derfor må mange arbeide overtid, ta ekstrajobber for å klare å tilbakebetale lån på innskudd, renter og høye husleier.

Folk flest har i dag føling med boligproblemene. Pressen skriver nesten daglig om de mest ekstreme forholdene som bolignøden skaper. Vi skal også her påvise en del av de verste utslagene:

utstyres boliger slik at arbeidsfolk med normal lønn ikke har råd til å flytte inn. Derfor finner en rundt om i Oslos utkanter rekker med hus hvor innskuddet beløper seg til seks-sifrede tall, og som blir stående tomme fordi ingen har råd til å flytte inn i dem. For å dekke over tapene på de tomme leilighetene, som bare øker i antall, velter eieren utgiftene over på andre leieboere.

Den organisasjonen som skulle ivareta leieboernes interesser, Norsk Leieboerforening, ble i løpet av 1950-årene overtatt av classesamarbeidende sosialdemokrater og den mistet dermed karakteren av arbeiderklassens kamporganisasjon. Hva som foregår der kan illustreres av at en sekretær i en samtale innrømte at han hadde medvirket til omsetning av leiegårder!

Med disse eksemplene har vi påvist at bolignøden har en sammenheng med bolig-

table; kostbare forretningsbygg kaster mere av seg til kapitalistene enn boliger. En annen og viktig faktor som er med på å gjøre bolig-mangelen større er den økende konsentrasjon av folk i storbyer. Også dette er et resultat av den kapitalistiske utviklinga; utkantområder legges øde, kapitalismen trenger inn i primærnæringene, legger landsbygda øde, og folket presses inn i store byer.

Liksom de borgere som Engels polemiserer mot i sin artikkel »Om boligspørsmålet», forsøker også dagens norske borgere å gjøre boligspørsmålet om til tekniske og administrative problemer. De snakker om å »kanalisere» kapital og yte en større innsats, men slike talemåter bidrar bare til å tåkelegge problemet, ikke til å løse det. For sjølsagt er det ikke et spørsmål om det er Arbeiderpartiet eller Venstre som har *regjeringsmakten*, men om hvilken klasse som har *statsmakten*.

Når det gjelder løsningen på arbeidsfolks bolignød under dagens forhold, er det viktig å huske at det både er og blir et spørsmål om klassekamp. Bare arbeiderklassens egen kamp kan tvinge fram reformer som vil bety midlertidige og begrensede løsninger og som kan lindre den verste bolignød. På den andre sida er det en illusjon å tro at f. eks. kooperative tiltak kan løse boligspørsmålet. Etter krigen ble det opprettet flere slike selskaper som OBOS, Ungdommens Selvbyggerlag og det ble også tatt ulike lokale initiativ, som engasjerte noen idealistiske ildsjeler. Utviklinga har imidlertid vist at disse i likhet med andre foretak ikke arbeider i et vakuum, men under kapitalistiske eiendomsforhold, hvilket har ført til at de etterhvert er blitt sugd inn i systemet og har skapt sitt eget byråkrati. Derfor vil slike kooperative selskaper heller aldri kunne løse boligproblemet, de er ikke en

gang i stand til å gi folk noenlunde billige leiligheter.

En del borgerliggjorte »sosialister» tror imidlertid at statsinngrep i dag vil kunne gjøre slutt på bolig-mangelen. Engels avviser bestemt slike parlamentariske illusjoner og skriver i »Om boligspørsmålet»:

At den nåværende stat verken kan eller vil avhjelpe bolignøden, er soleklart. Staten er ikke annet enn de besittende klassers, grunneierne og kapitalistenes samlede organiserte makt overfor de utbyttede klasser, bønderne og arbeiderne. Hva den enkelte kapitalist ikke vil (. . .) det vil heller ikke deres stat.»

Men nå vil eventuelle husløse spørre: Skal vi bare sette oss ned å vente? Sjølsagt ikke. En midlertidig løsning, kampen for å avhjelpe de verste boligproblemene under kapitalismen, er imidlertid avhengig av arbeiderklassen og det øvrige folkets interessekamp, kampen for å øke reallønna, kampen mot økte priser og skatter osv. Andre kampformer kan være husleiestreik, som studentene i Studentbyene på Sogn og Kringjø satte i verk. I kraft av sin organiserte samlede kraft, klarte de å stanse en varslet husleieøkning. Denne kampformen ble også benyttet med stort hell i mellomkrigsåra.

NYTT NUMMER AV

★ **UNGSOSIALISTEN**

organ for Sosialistisk Ungdomsforbund (marxist-leninistene).
Kan bestilles fra Ungsosialisten,
Boks 6159, Etterstad, Oslo 6.

BOLIGNØDEN

En del firmaer spekulerer i dag åpent i bolig-mangelen. De kjøper opp leiligheter som blir tilbudt de ansatte. Dette gir dem et spesielt fortrinn i konkurransen om arbeidskraften, samtidig som de får et spesielt grep på sine ansatte. Denne utviklingen fører til at folk f. eks. ikke vil kunne ta en streik i redsel for å miste leiligheten. Videre finnes flere eksempler på at firmaer utnytter arbeiderne lønns- og arbeidsmessig fordi de har kontrollen over deres boligsituasjon.

I borgerpressas »bolig til leie»-annonser forekommer stadig oftere tilbud om hybler og leiligheter, ikke bare mot vanlig høy husleie, men også mot forskjellige tjenester. Studenter og skoleelever blir forsøkt utnyttet som underbetalte barnevakter, hushjelp osv. Enkelte benytter til og med bolig-mangelen til å skaffe seg ubetalt faglig arbeidskraft ved f. eks. å tilby »dyktig rørlegger» bolig.

Eldre leiligheter som hittil (i alle fall i Oslo) har vært noenlunde rimelige gjøres stadig om til reine spekulasjonsobjekter. Hvordan dette skjer kan illustreres ved et eksempel fra Grynerløkka i Oslo. Et entreprenørfirma har begynt å kjøpe opp gårder rundt om i strøket. Leieboerne – vesentlig eldre arbeidere som har bodd der i en menneskealder – får beskjed om å flytte og får tilbud om en annen leilighet. Altså rein tvangsforflytting. Årsaken: de nye eierne gjør gårdene mer profitable ved å innrede møblerte hybelleiligheter som så leies ut for opptil ti tusen kroner i innskudd og det seks eller sjuddobbelte av den tidligere husleien.

Stadig større deler av boligmassen kommer under den regulære svartebørsens innflytelse. Blodige overpriser og krav om »kontant under bordet betaling» blir stadig mere utbredt og er på det nærmeste legalisert. Dermed bortfaller også betydningen av prisregulerende myndigheter i boligsektoren.

Av rein umettelig profittthunger bygges og

mangelen. Når boligene også er dyre, er det et resultat av hele det kapitalistiske samfunns økonomiske lov: prisen bestemmes av etterspørselen. Når etterspørselen overstiger tilbudet, benytter kapitalistene anledningen til å skru prisene i været. I en artikkel »Om boligspørsmålet» påviser Friedrich Engels årsaken til bolignøden.

Hvor kommer nå bolignøden fra? Hvordan er den oppstått? Hr. Sax (en liberal borger som Engels polemiserer mot) kan som god borger ikke være vitende om at den er et nødvendig produkt av den borgerlige samfunnsform, at uten bolignød kan ikke et samfunn bestå, . . . et samfunn hvor arbeiderne presses sammen i store byer og i et større tempo enn det under de rådende forhold oppstår boliger til dem, et samfunn, hvor det alltid må finnes leiere til selv de mest infame svinestier, i hvilket endelig huseieren i egen-skap av kapitalist, ikke bare har rett til, men også som en følge av konkurransen på en måte også plikt til å presse den høyeste leie ut av sin eiendom. I et slikt samfunn er ikke bolignøden noe tilfeldig; den er en nødvendig institusjon; den kan bare sammen med sine tilbakevirkninger på helseforholdene osv. bare fjernes når hele den samfunnsordning, som den springer ut av, undergår en omveltning fra grunnen».

I denne artikkelen påviser Engels det vesentligste ved bolignødens endelige avskaffelse; bare den sosialistiske revolusjon kan legge samfunnsforholdene til rette for å avskaffe bolig-mangelen. Bare når arbeiderklassen har makta over statsapparatet og kapitalen kan de nødvendige midler investeres i boligbygging og derved avskaffe bolignøden.

I dag er tilfellet det motsatte. Samfunnsforholdene legges opp til å bevare bolig-mangelen. I stedet for å anvende kapital og arbeidskraft til å bygge boliger, velger penge- og kredittinstitusjonene å investere sin kapital i andre byggeprosjekter som er mer profit-

Hardt arbeid førte til sykdom og oppsigelse

Presset fra Creditbanken og Bergens Privatbanks strukturrasjonalisering i treforedlings-industrien i Drammensvassdraget fører til en stadig mer despotisk politikk overfor arbeid-erne i denne industrien.

Klassekampen har hatt en samtale med en arbeider som begynte på Drammens Paper Mills. Denne bedriften ble tidlig i høst overtatt av A/S Union fra den tidligere eier, Bergens Privatbank, og er altså trukket inn i Creditbankens strukturrasjonaliseringsplaner.

Arbeideren forteller at alle som nå blir ansatt i Drammen Paper Mills bare får midlertidig ansettelse med 14 dagers oppsigelse. Da han begynte her i mars var lønnsatsene (grunnlønn) kr. 4.73 pr time for arbeidere mellom 16–17 år. 18–19-åringene fikk kr. 5.10. De som går på helkontinuerlig skift får imidlertid bedre betaling.

Det var en skuffelse hver fredag, forteller han. I begynnelsen fikk jeg utbetalt 120 kr. i uka. Så kom jeg på akkord, rullet opp innpakkingspapir. Etterhvert fikk jeg god øvelse i denne jobben, så det hendte jeg hoppet over middagspausen for å få skikkelig akkord, og jeg klarte å kjøre opp 400 ruller på en 8-timersdag. Så kom arbeidsgiveren, da jeg skulle ha lønninga, og benektet akkorden min. »Det er ikke mulig for en med din øvelse», sa han. Jeg protesterte og fortalte at de andre arbeidskameratene mine kunne be-krefte akkorden.

Dagen etter kom formannen bort til meg og fortalte at jobben var for tung for meg. Han henviste bl. a. til et lite uhell jeg hadde hatt. Så kom en ny mann, som formannen ba meg lære opp i den jobben jeg til da hadde hatt. Jeg nektet og sa at jeg mente det var råttent gjort, fordi jeg hadde nettopp fått den jobben.

Etter dette ble jeg satt til å feie et loft. Jeg fikk beskjed om å gjøre det på en halv-time – en annen arbeider hadde brukt tre dager på samme jobben, og jeg klarte det på en dag. På denne tida synes jeg at jeg nærmest ble utsatt for en rein forfølgelse fra bedriftens side, og jeg fikk tarmkatarr ettersom det hele begynte å gå meg på nervene løs. Jeg hadde dessuten gått arbeidsløs i 8 – 9 måneder om høsten og vinteren, og det hadde også tatt på nervene mine. Før det kom jeg rett fra ung-

domsskolen. Etterhvert ble jeg også redd for å bli oppsagt, så jeg gikk på jobben trass i at jeg var sjuk. En dag var det stopp, og jeg ble sjukmeldt i tre uker. Jeg begynte igjen, ble satt som vikar på diskepapir-rullemaskinen. Etter to uker klarte jeg ikke mer, og så gikk jeg sjukmeldt i nesten to måneder. Gikk bl. a. hos en nevrolog. Da jeg kom tilbake på jobben fikk jeg beskjed om å komme opp til personalsjefen, som da hadde fått så mye å utsette på meg (jeg var for mye sjukmeldt, sa han) at jeg ble sagt opp for godt.

– Var sjukefraværet den eneste grunnen til at du ble sagt opp?

– Det kan jo ikke jeg vite, men flere av mine kamerater som har liknende erfaringer mener at jeg ble sagt opp også fordi jeg hadde spredt revolusjonære aviser som *Klassekampen* og For Vietnam blant arbeiderne.

– Hvordan tok de andre arbeiderne oppsigelsen?

– Jeg fikk støtte fra arbeidskameratene, men ikke fra fagforeninga. Det var meningen at de skulle sette opp ei protestliste mot oppsigelsen, men det ble det ikke noe av, de andre var også redd for å miste jobben.

– Hvordan er arbeidsforholdene på Drammen Paper Mills?

– De er jamt over svært dårlige. Folk blir lovt andre jobber enn de som de får. F. eks. ble en ny gutt lovt en pakkerjobb, men hitil har han bare fått feie gulv, og veie papir-ruller. Han er også blitt utnyttet m.h.t. overtid. En gang måtte han jobbe 27 timers overtid i løpet av 14 dager.

Arbeidsforholdene kunne også *Klassekampens* medarbeider kontrollere ved selv-syn. Inne i de store maskinhallene er støyen og fuktigheten nesten ulidelig. Store papir-maskiner roterer åpent i maskinhallene og truer stadig arbeidernes liv. Som en følge av disse forholda har det også vært dødsulykker. For et år siden sklei en arbeider inn i en maskin og ble drept. Ellers kunne arbeiderne be-krefte at tempoet er hardt og at det er umulig å få seg en pause.

Arbeideren *Klassekampen* har intervjuet sier til slutt:

– Det er omtrent umulig å få tak i noe arbeid her i Drammens-distriktet. Nå har jeg gått arbeidsløs siden 2. september.

Sit-down streik i Sauda

Mandag 10/11-69 gikk arbeiderne ved Transportavdelinga ved Electric Furnace Products Company i Sauda til sit-down da arbeidstida begynte om morgenen. Bakgrunnen for aksjonen var at en av de eldre arbeiderne ved avdelinga blei fratatt jobben uten noen som helst begrunnelse. Det ligger nær å tro at bedriftsledelsen fant ut at vedkom-mende ikke var »effektiv» nok lenger.

De øvrige arbeiderne tok straks affære og aksjonen var i gang. Etter kort tid fikk aksjonen følger for den øvrige drifta – da sær-lig for ovnshusavdelinga, der en måtte gå til redusert drift av ovnene.

Transportavdelingas militante holdning i aksjonen viser at arbeidernes tålmodighet nå er i ferd med å ta slutt. Aksjonen vil også gjøre sitt til at arbeiderne etter hvert kommer ut av den passive som LO's samarbeids-linje har ført til. Monopolkapitalens overgrep mot arbeidsfolk blir stadig mer og mer tyde-lig.

Sauda-arbeidernes holdning i denne saka er et riktig skritt på veien fram for å knuse monopolkapitalen.

Arbeidernes krav i aksjonen var at den eldre arbeideren fortsatt skulle ha sitt arbeide i Transportavdelinga. Arbeiderne fikk trumfet dette igjennom – foreløbig, saken er nemlig oversendt hovedorganisasjonene til videre »be-handling». Og *slike* »behandlinger» har Sauda-arbeiderne svært dårlige erfaringer med.

Aksjonen er et godt eksempel for andre og viser at militant opptreden fra arbeider-nes side er det eneste språk som bedrifts-lederne forstår.

Derfor: Arbeidere over hele landet, slutt rekkene sammen mot monopolkapitalens overgrep. La alt som blir foretatt fra vår side ta sikte på enhet, trass i alle oppsplittings-forsøk fra LO-pampene og NAF's side.

Sauda-arbeider.

GRUVESPEKULASJON PÅ FINNMARKSVIDDA

Noen mil sørvest for sentret i Kautokeino kommune ligger et sted som kalles Biddjovagge. Stedet og navnet var heilt ukjent fram til for 10–15 år sida. Men på den tid ble det funnet koppermalm der. De samene som først fant malmen ble kjøpt ut for en slikk og ingenting av en spekulant i Tromsø, en viss konsul Holmboe. Han har siden solgt bergrettighetene han høkra til seg til Staten for 1,3 mill. kroner. Det må en si er bra betaling for ei så å si heilt arbeidsfri forretning. Spekulanten har vel knapt satt sine bein på den malmen han kjøpte og solgte med så stor vinning.

Etter ordninga med Holmboe satte Staten i gang undersøkelser med sikte på drift av malmen. Geologene jobba lenge med magert resultat. Men i 1966 ble det høykonjunktur for koppar. Forholda i Afrika skapte usikkerhet om de videre forsyningene fra storprodusenter som Congo (Katanga) og Zambia. Kopperprisene steig til det dobbelte og tredobbelte. I denne situasjonen henvendte Industridepartementet seg på nytt til en del av de store gruveselskapene. Det viste seg snart at bare ett av dem øyna mulighet til langsiktig profitt utover høykonjunkturen den gang. Seinere har staten og konsernet – *A/S Bleikvassli Gruber* – kommet fram til så å si full enighet om vilkåra for at selskapet kan overta drifta (konsesjonsvilkåra). Datterselskapet *A/S Biddjovagge Gruber* er alt i full gang med anleggsarbeidene, og ordinær gruvedrift ventes å starte til sommeren.

Kapitalistisk »distriktsutbygging» – DISTRIKTSUTPLYNDING MED STATSSTØTTE.

Direktør Holger Fangel i *A/S Bleikvassli Gruber* er en stor-kapitalist som veit å presse sin fordel til det ytterste. Selskapet var jo den eneste interesserte i Biddjovagge-utbygginga. Derfor kunne de true med at hvis de ikke fikk særlig gunstige vilkår, ville de trekke seg og kjøre gruvedrift-planene i grofta. Med denne truselen sikra de seg statsstøtte for størstedelen av anleggskapitalen – 30 av i alt 35 mill. kr. Støtta er dels statsgarantier og dels direkte lån gjennom Distriktenes Utbyggingsfond (DUF). Styret i DUF gikk inn for ei slik heilt ekstraordinær støtte «i betraktning av den betydning tiltaket vil kunne få for et distrikt med ganske spesielle nær-

ingsproblemer», som de sa. Direktør Fangel sparer store beløp ved at han slipper å gå ut på det åpne lånemarkedet. Uten statsgarantien gjennom DUF ville private pengefolk ha krevd ei langt høyere rente, samtidig som Biddjovagges obligasjonslån ville blitt vanskeligere å selge.

Sjøl om den norske staten alment er et redskap for borgerskapet som herskende klasse, betyr jo ikke det at staten kan hjelpe enhver kapitalist med å delta direkte i å finansiere planene deres. Eksemplet Biddjovagge er derfor uvanlig: Det er bare en ekstra sleip kapitalist som kan presse staten til å gi seg slike sær-fordeler. Direktør Fangel har slått mynt på statens »dårlige samvittighet» i distriktspolitikken. Folk har fått greie på så mange forsømmelser av distrikta. Derfor må nå sjøl borgerstaten sette iverk enkelte tiltak hvis den skal klare å holde misnøya i tomme ei stund til blant arbeidsfolk i distriktene. Men klassestaten støtter sjølsagt først sine klassefrenders tiltak – profittjakt maskert som »distriktsutbygging».

KAUTOKEINO-FOLK får minimal gagn av gruvedrifta.

Ved hjelp av denne skumle finansieringa kommer det altså igang gruvedrift i Kautokeino kommune. Er ikke dette tross alt en bra ting for lokalbefolkninga? Landets økonomisk svakeste kommune får nye arbeidsplasser innafor sine grenser. Formannskapet øyna ei tid muligheten for å få løst de alvorlige sysselsettings-problemene på stedet. De ba til og med staten om å erstatte Fangel-selskapet for »belastninger det påtar seg driftsmessig ved å ta sosiale hensyn overfor en spesielt vanskeligstillet befolkning i et utpreget utkantstrøk». Men nå når ønsket deres har blitt oppfylt, viser det seg hvor farlig det er å forveksle kapitalist-staten og dens samensvorne med julenissen. Fangel-selskapets store triumf er truselen om at det ikke blir noe av gruvedrifta hvis de ikke innrømmes særlig »rimelige» vilkår. Og de har spilt trumfen sin godt, ikke bare mot staten, men også overfor distriktets folk. Dette ser vi tydelig av den driftsplanen selskapet har lagt fram (St.prp. 94/1967-68):

Etter planen vil det trenge 102 arbeidere i Biddjovagge. Men hva slags arbeidsfolk? Jo: »Det tas sikte på vante gruvefolk fra kysten Alta – Sørkjøs», folk med erfaring fra Sval-

bard, Vaddas eller annen gruvedrift. Å ansette samer eller andre folk fra Kautokeino kommer bare på tale «i den utstrekning disse er egnet for de foreliggende arbeidsoppgaver». Av de 102 er det bare 4 hjelpearbeider-jobber og 11 kjøkken- og reingjøringsfolk som ikke krever ei viss erfaring. Direktør Fangel tar kanskje i sin nåde lokale folk til noen av disse jobbene. Men det er jo underbeskjeftigelse i landsdelen. Får de tilstrekkelig med vante folk utafra vil i verste fall ikke en eneste bli ansatt fra kommunen.

Og ikke nok med dette: Selskapet har pressa videre og hevder i planen at de må bryte minst 1/4 mill. tonn malm årlig »for å oppnå forsvarlig driftsbalanse». Med de malmtilgangene en veit om i dag, betyr det at drifta vil vare i bare 10-12 år før forekomstene er uttømt. Drift i lengre tid er avhengig av eventuelle nye malmfunn, slik at kapitalen kan sikres en »forsvarlig» profitt i enda noen år. Folk på stedet hadde sjølsagt ønska seg ei mindre intens drift som kunne sikre dem arbeidsplasser i lengre tid enn bare ti år. Men *A/S Bleikvassli* hevder nå åpenlyst at ei gruvedrift i Biddjovagge ikke må »trekke beskjeftigelsen der ut i lengre tid, men heller tilstrebe oppbygning av fortsatt virksomhet på steder hvor naturen gjør tilværelsen lettere». Hvor har det her blitt av hensynet til distriktsbefolkninga, det som var så godt å påberope seg når det gjaldt å sikre en gunstigst mulig finansiering?

Den kortvarige driftstida betyr videre at Fangel har et påskudd til å løse boligproblemet i Biddjovagge på billigste måte: »Det bør ikke oppføres familieboliger der, for å avverge fremtidige problemer med en fastboende befolkning på Biddjovagge når kobberforekomstene er uttømt, og det dermed ikke lenger er levebød.» Vanligvis forutsetter staten at bergverk skal bygge rimelige familieboliger til arbeiderne. Men *A/S Bleikvassli* sparer om lag 100 familieboliger og slipper unna med »et hospits for periodevis innkvartering av arbeiderne, fortrinnsvis i enkeltrom». Dette »hospiset» skal plasseres like ved gruva – milevis fra nærmeste nabo. For folk i Kautokeino betyr dette at de ikke bare blir snytt for å få jobb i gruva. De går også glipp av slike bivirkninger som at bergverksarbeiderne vil gjøre innkjøp og øke omsetninga i butikkene i Kautokeino. De blir jo boende midt oppå fjellet og får all sin forpleining der. Nye

skatteinntekter får kommunen heller ikke: Skatten skal jo betales til bostedskommunen. Men skiftplanen (se nedafor) forutsetter at arbeiderne skal fortsette å være fast bosatt der de kommer fra, og bare bo »midlertidig» i Kautokeino.

Det eneste lokalbefolkninga har igjen å håpe på er at reindrifta skal få en viss erstatning for de vanskene gruvedrifta vil påføre den. Selskapet legger jo beslag på store beiteområder og avskjærer gamle flyttveier. Men sjøl her har selskapet gardert seg. *A/S Bleikvassli* meiner nemlig at »grubeanlegget vel 700 meter over havet ikke vil medføre ulemper av betydning for reinnæringen». De kan likevel tenke seg å gi erstatning for direkte, beviselige skader. Men hvem har best advokatforbindelser og størst midler til sakførsel – millionbedriften i Biddjovagge eller de fattige flyttsamene? Videre har selskapet gått sterkt imot at det blir tatt inn særlige erstatningsbestemmelser i konsesjonsvilkåra. Dette kunne jo til og med skape presedens andre steder. Tenk om samene i Kiruna, Sulitjelma og Sør-Varanger også fikk støtte for krav om særlige, faste erstatninger fra de søkkrike gruveselskapene der!

GRUVEARBEIDERNE – FANGELS FANGER

Det blir altså sannsynligvis ikke mange folk fra Kautokeino ved den nye bedriften. Men for arbeidsfolk utafra – de som faktisk får jobb ved bergverket – må da *Bleikvassli* tiltak være bra saker? De får betalt, fast arbeid, det er så. Men ellers skal arbeidsforholda slik de planlegges ikke friste noen til å ønske seg jobb i Biddjovagge:

For det første: Fangel inntar på nytt posisjonen som »velmenende» distriktsutbygger for et øyeblikk. Han hevder at det vil være til fordel for folka dersom de kan få ei uke fri hver måned for å reise heim og se til familien, til småbruk, heimefiske e. l. Kombinasjonsdrift skal jo være midt i blinken for hva folk i utkanten ønsker seg? Lureriet avsløres når vi veit at folk med småbruk o. l. ikke har faste månedlige behov for å jobbe heime. Derimot har de sesongmessige behov, for å gjøre slått-onn i en måned om sommeren, og for å drive fiske et par måneder på vårparten. Altså er *Bleikvassli* »generøse tilbud» et nytt påskudd, dels for å slippe ekstraavgiftene til bygging av familieboliger, og dels for å kunne intensivere drifta og presse arbeidsfolka enda mer: Skal folka få hver fjerde uke fri, må de til gjengjeld gjøre 4 ukers arbeid på 3 ukers jobb. Selskapet har lagt opp en skiftplan som er uhyggelig lesning. Arbeiderne i oppredningsverket vil få uker med opptil 67,5 timers arbeidstid! Folk i gruva vil få »bare» 59,5 timer i uka. For begges vedkommende er dette over 50 % mer enn den høyeste arbeidstid pr. uke som arbeidervernlova vanligvis gir adgang til. Departementet kan riktignok fritta en bedrift fra disse reglene etter uttalelse fra fagorganisasjonen. Dette gir *A/S Bleikvassli* høve til å presse videre med sin gamle triumf: De har forutsatt at Staten vil godkjenne lengre skifttider enn normalt. Når det ligger slik an, er det lett å forutsi at protester ikke vil nytte. Fagorganisasjonen – Norsk Arbeidsmandsforbund – har uttalt seg om skiftordninga og kommet til at de ikke kan anbefale den. Det skulle også bare mangle. 60 timers arbeidsuke under jord leder nærmest tanken mot gruveliv for hundre år sida. Det var den gang kvinne- og barnearbeidet blomstra at ei slik arbeidstid hørte til dagens orden. I dag er det uhørt. Men vil protestene føre fram når klassestaten og kapitalen har alliert seg mot arbeidsfolk?

FORHOLDA I ANNLEGGSTIDA

Alt nå i anleggstida har det nær sagt blitt tradisjon med beinhardt arbeid og dårlige, utrivelige, forhold på arbeidsplassen i Biddjovagge. Folka på stedet forteller om hardt arbeidstempo og sørgelige boligforhold. De har brakker med rom på 12 kvadratmeter beregna for 2 mann. Men på disse romma har det bodd opptil 5 mann på et enkelt rom. Ved sida av slike kummerlige boligforhold blir folka også budt hva de kaller uhyggelig dårlig mat.

Forts. s. 18.

SKAP EN-TO-TRE MANGE FINDUS!

Storbedriften *Findus* i Hammerfest produserer frosne fiskeprodukter. I de 18 åra den har eksistert, er den blitt bygd ut til å bli landets absolutt største i bransjen. Den sysselsetter omlag 800 arbeidsfolk i produksjonen på land, og dessuten 3-400 som mannskaper på chartrede (leide) trålere.

Mange tror at arbeidsfolk flest i Hammerfest er bare glade for en mangedobling av innbyggertallet, nye inntektsmuligheter, økt skatteinntekter for kommunen osv. Men det er likevel helst de som ikke arbeider ved *Findus* som har mest glede av bedriften. Arbeidsforholda der har stort sett vært lite tilfredsstillende. Ledelsen har f. eks. regelmessig måtte importere finsk arbeidskraft. Fastboende som kan unngå det nekter å la seg by ei arbeidsordning som lesser vanskene med en ujevn råstoff-tilførsel over på arbeidsfolk: I perioder hvor trålerne ikke kan skaffe nok fisk – enten det er pga. dårlige forekomster eller dårlige værforhold – blir arbeiderne i land uten videre avsagt uten et øres inntekt. Det er ikke mange steder folk vil godta at inntekta deres skal variere med været og fiskens gang i havet. Slikt kan bare en storbedrift med stor innflytelse på et lite sted tilby folk. Hvis vi ville kalle tingene ved deres rette navn, skulle Hammerfest for lengst vært omdøpt til *Findustan*.

For tida sirkulerer det planer om bygging av 5 nye storanlegg for fiskeforedling etter *Findus*-mønster. Disse vil få fra 300 til 7-800 ansatte, og råstoff baseres på tilførsel fra egne trålerflåter. Produksjonen vil bli frossen filet

og andre høyt foredlete fiskeprodukter.

Først er det *Svartnes* like ved Vardø. Her var tanken først å bygge en sildoljefabrikk. Men de siste åras harde ringnotfiske truer sildebestanden med utrydding, levende sild finner en snart bare i akvariene. Derfor har kommunen og Fiskeridepartementet gått sammen om å utrede spørsmålet om å sette i gang fiskeindustri i stor stil i stedet.

I Alta er Statens teknologiske institutt (STI) i full sving med planer for en større fiskebedrift. Vi veit f. eks. at industriutvalget i Alta kasserte de første utkastene. Planen var dengang lagt opp for en bedrift med 3 trålere, og det meinte utvalget ble for smått. Planen omarbeides nå med sikte på omlag 6 trålere – dvs. minst en fordobling av fangstkapasiteten. Videre planlegges det store ting i *Harstad*. Her står også STI bak planene om et fiskeindustri-anlegg, og dette vil etter ei tid gi oppimot 7-800 nye arbeidsplasser. *Harstad* kommune skaffer selskapet billig tomt, og Distriktenes Utbyggingsfond vil trolig bidra med rimelige finansieringsvilkår for det nye selskapet.

Et etablert privat selskap på næringsmiddel-sektoren i *Harstad*, *Brødr. Bothner*, er også i gang med planer om et større industri-anlegg med sikte på høyforedling av fiskeprodukter.

Endelig meldes det at Selskapet for industrivekstanlegg (SIVA) skal gå i gang med et anlegg i *Vågan* i Lofoten. Dette nystarta stats-selskapet skal sørge for de nødvendige grunn-investeringer og bygninger til drifta.

Seinere skal disse leies ut billig, til *Stabbur-Nilsen*, som skal stå for sjølve frossenfiskeproduksjonen. Staten anstrenger seg altså svært for at kapitalen skal kunne komme lettvinnt til veldekket bord i distriktene. Dersom dette SIVA-eksperimentet går bra, kan selskapet seinere kanskje fatte interesse for fiskeindustri-anlegg også på andre steder. De er f. eks. i gang med såkalte industrivekst-sentra på *Rødskjær* (Sandtorg), noen mil sør for *Harstad*.

På en måte kan det se ut som en bra ting at det kommer nye arbeidsplasser til distrikter hvor det ofte har vært vanskelig for arbeidsfolk å skaffe seg jobber. Men en bør ikke glede seg for tidlig. Erfaringene fra *Findus* viser oss tydelig at kapitalen ikke drar ut i distriktene for å drive veldedighet. Det er profitt den er ute etter – på arbeidsfolks bekostning. Videre er det klart at borgerstaten ikke ser andre veier for distriktsutbygging enn slike kapital-interessene kan lokkes til å bygge ut. Det vil sikkert bli enda mer beinhardt arbeidspress og usikre forhold med oppsigelser o.l. nå under strukturkrisa enn tidligere på *Findus*.

Arbeidsfolk i kystdistrikta har rik erfaring for hva de har i vente når kapitalen blir gitt fritt spillerom i fiskerianlegga. Det blir i praksis elendig slit, og bunnløss avhengighet av de kapitalistiske driftsherrene. Derfor er det all grunn til å se med skepsis på de planene som i praksis går ut på – »å skape en-to-tre-mange *Findus*».

Kampene fortsetter i NKP

I forrige nummer av *Klassekampen* viste vi hvordan kampen mellom revisjonister og marxist-leninister skjerpes i NKP. For å kunne tilpasse den nye anti-marxist-leninistiske fronten har revisjonist-ledelsen i partiet sparket alle journalistene i »Friheten» fordi de sympatistretket med sin kollega, som var blitt sagt opp.

Metoden som ble brukt for å si opp journalistene er typisk for den byråkrat-sentralisme revisjonist-lederne nå bruker, de nektet overhodet å forhandle med journalistene for disse hadde avsverget seg marxismen-leninismen og undertegnet en erklæring om at de for all framtid skulle følge RTL-folkas revisjonistlinje. De fleste som opplevde SF's eksklusjon av SUF, vil kjenne seg igjen. Som meddelt ble sentralstyremedlem Egil Engeland ekskludert fra KU for å ha drevet revolusjonær virksomhet. Hovedårsaken var at han hadde fulgt samarbeidsavtalen mellom SUF og KU! Da Engeland kom tilbake til Kristiansand, fulgte flertallet i NKP-laget der revisjonist-ledelsens direktiv og suspenderte ham fra alle tillitsverv, ikke bare i partiet, men også fra NKP's distriktsstyre i Agder. KU-laget i Kristiansand har imidlertid konsekvent nektet å bøye seg for KU-ledelsens forsøk på å tilpasse seg den anti-marxist-leninistiske fronten og har likeledes nektet å god-

ta eksklusjonen av Egil Engeland. Mye tyder på at hele laget blir ekskludert fra KU.

På samme tid har revisjonist-ledelsen innledet de mest rasende angrep på samlingspunktet for marxist-leninistene i NKP, tidsskriftet RØDE FANE. I følge opplysninger skal revisjonist-flertallet i NKP's sentralstyre ha fordømt utgiverne for »fraksjonsmakeri» i et hemmelig vedtak.

Mens marxist-leninistene blir fordømt, gir RTL-gruppa konsesjoner til høyre. Broxianeren Svein Johansen er blitt ansatt på NKP's partikontor for å arbeide med partiets studievirksomhet gjennom »Marxistisk» Opplysningsråd! Svein Johansen er i dag en av de ledende i den anti-kommunistiske gruppa »MAG» som bl. a. Ole Kopreitan og Kjell Bygstad tilhører.

På den måten blir revisjonistene som en lovmessighet mer og mer til høyre, mens flere ærlige NKP-medlemmer nå innser at ledelsens politikk i virkeligheten ikke fører til annet enn historias skraphaug.

Derfor vil *Klassekampen* støtte RØDE FANE's oppfordring til alle ærlige marxist-leninister i NKP om å ta kampen opp mot partiets revisjonistiske ledere og sette klassekamp-teoriene til Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao Tsetung i høysetet og med dem fordrive revisjonistene!

samlingspunkt for marxist-leninistene i NKP

Tidsskriftet RØDE FANE utgis av en del NKP lag som avviser høyre-ledelsens revisjonistiske kurs. Det er nå kommet ut med sitt 3. nummer. Tidsskriftet gir et klart uttrykk for den voksende motstanden blant NKP-medlemmene mot revisjonistenes likvidatoriske linje. I lederen blir RTL's planer om opprettelsen av et revisjonistisk »venstreradikal» parti avvist. Den påpeker hvilken vei det har gått med de svenske revisjonistene etter at de har forsøkt samme eksperimentet. Lederen fordømmer særlig ledelsens byråkratiske handlingsmåte og krever fri diskusjon i partiet.

I artikkelen »Reis kamp mot monopolkapitalen» påviser Kjell Hovden klart marxist-leninistenes oppgave i det kommende lønnsoppgjøret. Han avviser revisjonistenes og venstresosialdemokratenes illusjoner om

klassestaten, og påviser den økte korporative utviklinga under borgerskapets diktatur, der LO-ledelsen mer og mer blir å betrakte som en del av det reaksjonære statsapparatet.

RØDE FANE offentliggjør også en lengre redegjørelse fra de oppsagte journalistene i Friheten.

»Slå likvidatorene tilbake! Fram for marxismen-leninismen-Mao Tsetungs tenkning!» – slik lyder slutten på en erklæring fra Kristiansand KUL, som RØDE FANE bringer. Erklæringen påviser klart innholdet i den kampen som i dag foregår mellom revisjonistene og marxist-leninistene i NKP. I erklæringen heter det at: »I en tid da revisjonistene med alle midler forsøker å kneble og ensrette den kommunistiske presse, er RØDE FANE et lyspunkt og en veiviser for alle revolusjonære kommunister».

Ingen streikerett i Friheten

DENNE ERKLÆRINGA FRA FRIHETENS JOURNALISTER ER NEKTA INNTATT I AVISA:

Fredag 17. oktober gikk Frihetens journalister til streik og avleverte samme dag sin streikeerklæring til avisens redaktør. I Friheten nr. 40 står en kort »redegjørelse» på side 2, hvor det heter:

»Det blir nå gjennomført noen forandringer i Frihetens redaksjon som tar sikte på en alminnelig forbedring av avisen og å bringe den mer i overensstemmelse med den hovedlinje som NKP's sentralstyre følger. På grunn av forskjellige forhold som ikke lengre kunne aksepteres, er en av medarbeiderne sagt opp. To av de øvrige medarbeidere har nektet å godkjenne retningslinjene som gjelder for avisens redaksjon og har nedlagt sitt arbeid. Det er tatt til følge som oppsigelser».

Ordet streik er forståelig nok unngått, det samme er sakens fakta og årsaken til streiken. De to »øvrige medarbeidere» la ikke ned arbeidet fordi »de nektet å godkjenne retningslinjene som gjelder for avisens redaksjon». Det som utløste streiken var at vi ikke kunne akseptere den begrunnelse som ble gitt for oppsigelsen av den ene journalisten. Hele redaksjonen var forespeilet et møte med NKP's sekretariat for å drøfte avisen og oppsigelsen, og samme dag som journalisten fikk overlevert den skriftlige oppsigelsen, skrev samtlige journalister et brev til sekretariatet, som skulle ha møte neste dag, og krevde å få være til stede på møtet for å drøfte den oppståtte situasjonen. (De som forresten betegnes som »to av de øvrige medarbeidere» utgjør sammen med den oppsagte 3/4 av redaksjonsstaben.)

Journalistene ble imidlertid avvist av NKP's sekretariat, og fikk dermed ikke drøfte oppsigelsen og avisen på dette møtet. Det ble da gjort klart overfor sekretariatet og avisens redaktør at journalistene fra neste dag kom til å gå til streik, og i den avleverte streikeerklæring ble oppsigelsen enstemmig krevd tilbakekalt.

Frihetens journalister møtte imidlertid sekretariatet tirsdag 21. oktober for å diskutere den oppståtte situasjonen. I mellomtiden var det utgått et brev til alle partilag fra NKP's formann og avisens redaktør, hvor det bl. a. heter at »det er ingen grunn til å overdimensjonere dette innslaget av SUF-metoder». (altså streiken) Videre i brevet heter det: »Vi håper det ikke skal ta lang tid før vi har en redaksjon som på alle felter forbedrer avisen vår og gir den det preg som vil gjøre den til en god støtte og et godt redskap for partiet».

Dette skulle være bevis nok for at parti-ledelsen ikke hadde til hensikt å drøfte den oppståtte situasjon med journalistene. Betegnende er det også at formannen i Norges Kommunistiske Parti og Frihetens redaktør, betrakter en streik som et »innslag av SUF-metoder». På sekretariatsmøtet ble da også journalistene, etter juntataktikk, stilt overfor det ultimatum at de skal trekke tilbake den erklæring som er utsendt i forbindelse med streiken, og erklære seg villig til å underskrive en erklæring om at de skal bøye seg for de vedtak som er gjort vedrørende partiets ret-

ningslinjer – før den forespeilte debatt mellom sekretariatet og journalistene kunne komme i gang.

Journalistene, som tør påstå at de aldri har forbrudt seg mot det grunnlag NKP skal bygge på, marxismen-leninismen, gjorde det igjen klart hvorfor de var gått til streik, nemlig at de fant den begrunnelse som er gitt for oppsigelsen av den ene journalisten uholdbar, og at streiken bl. a. er et resultat av at de er blitt nektet å diskutere med sekretariatet, og at de ikke kan finne seg i å bli avtvunget noen som helst erklæringer uten at de har fått diskutert med sekretariatet den konkrete streikesituasjonen, bakgrunnen for denne og de krav som er framsatt i streikeerklæringen. Men dette var sekretariatet ikke villig til å diskutere med journalistene. Bare ett sekretariatmedlem framsatte forslag om at sekretariatet diskuterte streikesituasjonen med journalistene, men vedkommende ble nedstemt – og journalistene, som ikke fikk forhandlet, hadde ikke annet å gjøre enn å forlate møtet og opprettholde streiken.

Det neste journalistene får beskjed om leser de i Friheten nr. 40.

Etter dette skal det bare kort gjøres klart at vi overhodet ikke har nektet å godkjenne de retningslinjer som gjelder for avisens redaksjon. Derimot avviser vi den for NKP likvidatoriske linjen som partiets øverste ledelse, anført av Reidar T. Larsen, har gjort seg til talsmann for – uten at den er blitt debattert i partiets grunnorganisasjoner. Etter vårt syn er dette en linje som i sin ytterste konsekvens vil erstatte NKP med et nytt »venstreradikal» parti. Det er denne linjen vi nektet å stille oss som lojale redskaper under – en linje som ikke er utførlig behandlet i grunnorganisasjonene.

Dette kom også klart til uttrykk i vår streikeerklæring av 17/10 – som forståelig nok heller ikke er nevnt i Friheten.

NKP's ledelse har valgt å hanske denne saken, som de fleste andre saker, etter velkjent og hevdvunnet revisjonistisk praksis: fortieelse av fakta, unnvikelse av konfrontasjon og debatt. I tillegg har partiets øverste ledelse nå også praktisert direkte juntametoder overfor journalistene ved å forsøke å avtvinge dem erklæringer i den saken som skulle debatteres – før debatten tok til. Erklæringen fra journalistene skulle faktisk være en forutsetning for debatten.

Et annet betegnende uttrykk for det NKP-ledelsen står for, er at den i sitt forsøk på å neddykke og uskadeliggjøre situasjonen mobiliserte streikebrytere, for dermed å få avisen ut som om ingen ting var hendt, bortsett fra at noen små »forandringer» var foretatt.

I Dagbladet for lørdag 25. oktober framholder redaktør Arne Jørgensen at NKP's »sentralstyre har klaget over Friheten, og redaksjonen må rette seg etter dette». Redaksjonen har overhodet ikke fått anledning – slik sentralstyret forutsatte – til å diskutere avisen og den framkomne kritikk. Journalistene har heller ikke, slik redaktør Jørgensen gir uttrykk for, forlatt sine stillinger. Vi gikk til streik og opprettholdt streiken fordi vi overhodet ikke har fått anledning til å forhandle om den situasjonen som var oppstått, og om de krav som framsattes i streikeerklæringen. Og det må poengteres at vi til dags dato heller ikke har mottatt noe brev eller protokollutskrift som markerer partiets syn på konflikten fra den oppsto. Den rent formelle siden av saken er altså også fullstendig neglisert av NKP's ledelse.

Når redaktøren hevder overfor Dagbladet at journalistene »strengt tatt ikke hadde noe berettiget krav på å få utbetalt sine opparbeidete lønninger, må dette enten være en bevisst løgn i håp om at denne skal tjene som nok et alibi for NKP-ledelsens behandling av saken, eller en forsnakkelse som redaktøren forhåpentlig vil korrigere når han har fått besinnet seg. Foreløpig velger vi å betrakte det som en forsnakkelse.

NKP's øverste ledelse har valgt sin vei. Det er fortieelse og neddyssingen av en streikesituasjon når den rammer dem selv. Dermed viser de også at de egentlig neglisjerer arbeidernes rett til streikevåpnet som forsvarer for sine interesser. I tillegg kommer så tilside-settelsen av alle tidligere vedtatte normer for demokratisk behandling i grunnorganisasjonene, i håp om at medlemmene bare skal samtykke »når de stilles overfor de forskjellige fullbyrdete kjennsgjerninger på veien mot oppløsningen av NKP».

Vi har, både som journalister og partimedlemmer, sett det som vår plikt å rette søkelyset på de forhold som NKP's ledelse nå tydeligvis ønsker minst mulig debatt om, i det partimedlemmene i løpet av en slik debatt nødvendigvis måtte bli klar over at den politikk NKP-ledelsen tilstreber mindre og mindre vil tjene norske arbeidsfolks interesser, og ikke bygger på den påståtte norske virkelighetsgrunn.

Eva Berg

Svein Johnsen

Randi Heddeland

DÅRLIG RUSTET TIL KLASSEKAMP ER DEN ...

... SOM STOLER PÅ REVISJONISTISKE LEDERE!

FILM OM KLASSEKAMP

I 1925 arbeidet den russiske filmregissøren Sergei Eisenstein med en film til 20-årsjubileet for den russiske revolusjonen i 1905. Halvveis i fotograferinga bestemte han seg for å konsentrere filmen om en episode i 1905-revolusjonen: opprøret på panserkrysseren Potemkin (uttales *Patjåmkin*).

»Oppstanden på krysseren »Potemkin« var den første revolusjonære masseaksjon i armeen og flåten, det var første gang at en stor enhet av tsartroppene gikk over på revolusjonens side. Denne oppstanden gjorde tanken om armeens og flåtens tilslutning til arbeiderklassen, til folket, mer forståelig og nærliggende for arbeider- og bondemassene, især for soldat- og matrosmassene selv», sier Stalin i SUKP(b)s historie. Allerede den 10. juli 1905 understreket Lenin at det var i dette den enorme betydningen av opprøret på Potemkin lå: »Hva dens (Potemkins) skjebne enn vil bli, er det en utvilsom kjennsgjerning og et poeng av høyeste betydning at vi her har et forsøk på å danne kjernen i en revolusjonær hær.

Ingen represalier, ingen delseire over revolusjonen kan gjøre betydningen av denne hendelsen mindre. Det første skritt er tatt.

Rubicon er krysset. Hærens overgang til revolusjonens side har manifestert seg som en kjennsgjerning over hele Russland og hele verden». (Den revolusjonære hær og dens revolusjonære regjering).

Det Eisenstein konsentrerte seg om, var altså den meget viktige lærdom for proletarietets parti som Mao Tsetung har sammenfattet i ordene »Uten en folkehær har folket ingenting».

Eisensteins film skildrer begivenhetene klart og tydelig sett med folkets øyne, fra proletariatets klassestandpunkt. I motsetning til Bo Widerberg i filmen om Ådalsarbeiderne, avslører han klart og tydelig hvem som er folkets venner og hvem som er fiender: her er folket de virkelige heltene, og tsaroffiserene har ingen forsonende trekk. Når kapteinen dreper en matros, framstilles det som en tragedie, men når matrosene på »Potemkin» skyter tsartroppenes garnison og tsarens gardister i stomper og stykker, kjenner publikum det som en befrielse. Og når en borger gjør seg lystig over folkets sørgetog ut til den døde matrosen i teltet på kaia, druknes han i rasende knyttnever. Og publikum identifiserer seg med folkets rettfærdige harme.

Eisenstein satser ikke på persontegning. Det er massene som kollektivt er heltene. I stedet for å konsentrere fortellingen om enkeltpersoner slik Widerberg gjør det i »Ådalen 31», viser Eisenstein oss stadig korte men karakteristiske glimt av utallige forskjellige mennesker i mengden. På den måten oppnår han at publikum identifiserer seg med hele mengden og ikke bare med enkeltpersoner. På denne måten blir det massen av matroser og befolkningen i Odessa som interesserer oss, ikke få enkeltmedlemmer av mengden. Massene blir ikke grå og anonyme, somhos Widerberg, de lever og angår oss. Ja, gjennom denne filmen avslører Eisenstein alt snakk om »grå masse» som det borgerpjattet det er.

Filmen er agitasjon for sosialismen, åpenlyst og umaskert. Borgerskapet, som har uærlige hensikter, kan ha interesse av å seile under falsk flagg og maskere sin agitasjon som nøytral. Proletariatet har historien på sin side. Derfor er proletariatet bare interessert i å tone flagg, og å framstille historien slik den virkelig er. En borger som Widerberg er nødt til å forfalske historien for å få den til å tjene hans lumske hensikter.

I massescenene gir Eisenstein oss også en klasseanalyse. Og han viser oss småborgerskapet på proletariatets side, i sin progressive rolle, slik det under de russiske revolusjonene både i 1905 og i 1917 kjempet sammen med proletariatet, under ledelse av Lenins bolsjevik-parti.

En svakhet kan nevnes ved filmen: den sier ingenting om partiets rolle, om nødvendigheten av et marxist-leninistisk parti leder massenes kamp. Og det var jo nettopp mangelen på bolsjeviker i ledelsen som gjorde at oppstanden på »Potemkin» led nederlag til slutt.

Men Eisenstein slutter filmen for han kommer så langt. Filmen slutter optimistisk, som

en flammende oppfordring til de undertrykte klassene om å gjøre opprør mot borgerskapet og ta makta. Filmen er en oppfordring til kamp, i motsetning til Widerbergs reaksjonære film om Ådalen, som oppfordrer til å elske undertrykkerne. Det er ikke underlig at borgerskapet i alle land har fryktet Eisensteins film siden den kom i 1926. (Det tok 30 år før den ble spilt i Norge!)

»Vi for vår del krever enhet mellom politikken og kunsten, enhet mellom innhold og form, enhet mellom det revolusjonære, politiske innholdet og en mest mulig fullkommen kunstnerisk form», sier Mao Tsetung. Den kunstneriske formen hos Eisenstein er så fullkommen at man må gi seg over, bildene er så godt utnyttet, filmen er så levende og kunstnerisk dyktig laget, at man til fulle skjønner formann Maos ord om at stilt overfor den sosialistiske kunsten har borgerskapet ikke andre muligheter enn å svare på kvalitet med kvantitet. Borgerskapet produserer utallige filmer med reaksjonært innhold, mange som også handler om revolusjonen. Til disposisjon har de borgerlige kunstnerne tekniske muligheter som Eisenstein neppe drømte om i 1925. Men stilt overfor »Panserkrysseren Potemkin» blekner borgerskapets filmer og virker underlig matte og innholdsløse, livløse og kjedelige.

Med denne filmen har Sergei Eisenstein vist oss hva sosialistisk film virkelig er. Mer enn det: han har vist oss hva sosialistisk kunst virkelig er: Et mektig våpen i revolusjonens tjeneste, et mektig redskap til å sveise sammen folket og fostre det, et mektig våpen for å slå fienden og tilintetgjøre ham, og for å hjelpe folket med å bekjempe fienden med hele sitt hjerte og hele sitt sinn». (Mao Tsetung).

Revisjonistisk filmuke

Følgende artikkel om den sovjetiske filmuka i Oslo ble opprinnelig skrevet for Friheten av avisas faste filmmedarbeider Wenche Blomberg. Artikkelen ble ikke lest av Reidar T. Larsen før den var kommet i sats, men ble da øyeblikkelig fjernet. Wenche Blomberg har seinere solidarisert seg med de streikende journalister i avisa, og sluttet som medarbeider. Vi offentliggjør artikkelen fordi den klart viser hvilken linje som framelskes både av sosialimperialistene i Kreml og deres forlengete arm i Norge.

Det er i år 50 år siden Lenin undertegnet dekretet om nasjonalisering av den russiske filmindustrien. I den anledning har Oslo Kinematografer latt seg forlede til å låne ut Carl Johan-teatret i en uke til en presentasjon av »sovjetisk» film.

Men ikke på noe vis kan man si at dette programmet er preget av leninistisk ånd. Over inngangen til kinoen står det med store bokstaver: »50 års sovjetisk filmkunst». Men folk som går sett gjennom programmet, oppdager straks at dette er blank løgn. Det inneholder nemlig bare filmer fra khrusjovismen og seinere! — på et eneste unntak nær, »Panserkrysseren Potemkin» fra 1926.

Et hopp på tretti år, i en jubileumskavalkade over sovjetfilmen! Hva er det man ønsker å skjule?

Soussief A. Andersen i Oslo Kinematografer forteller at han har sittet ved siden av direktør Abramov i Sovexportfilm, og at oppsettingen av filmukas program har foregått i full forståelse med russerne. Det kan ikke forundre noen. For hva måtte vi ikke ta til takke med!

Ikke er det vel meningen å innbille oss at russernes etterkrigsproduksjon holder de revolusjonære og filmhistoriske tradisjoner fra 20- og 30-åra i hevd. Tvert imot er det klart for enhver at det forholder seg stikk motsatt, at arven fra Eisenstein, Dovsjenko og Pudovkin er gitt helt på båten.

»Panserkrysseren Potemkin» var den eneste filmen fra Sovjets ærerike filmfortid som ble vist. Det kunne man heller ikke godt unnlate uten at skandalen ville vært fullkommen. I innledningen til den versjonen som ble vist (lydkopi fra begynnelsen av 50-åra) heter det: »For første gang spilte folket selv hovedrollen i en film».

I denne filmuka ble det sannelig også den siste og eneste.

Nå sitter pampene i smoking i Cannes og lar seg tiljubel av festivalborgerskapet. Det er deres filmer som har vært vist på filmuka. Den åpnet med Chukhrais »Den 41.» fra 1956, som slår an tonen og forteller klart og tydelig hvor det bærer: classesamarbeid og reaksjonære ideer forherliges, mens soldatene i den røde hær rakkes ned og framstilles som tilbakeleggende tomsinger. Ville revolusjonen ha seiret med en slik hær? Heltinnen er naiv og uten revolusjonær bevissthet annet enn på overflaten. Hun er så »menneskelig» at bevissheten bryter sammen når den stilles på prøve

— og hennes eneste positive trekk er at hun er treffsikker med geværet.

»Evig menneskelige» småborgere ble forherliget hele uka, sentimentaliteten fosset, den ene unge kjærligheten etter den andre rullet over lerretet, hevet over alle øvrige menneskelige og samfunnsmessige forhold; krigen er meningsløs og framstår aldri i økonomisk og klassemessig sammenheng, og den revisjonistiske litteraturens far Sjolokhov fløyt stille nedover Don i Gerasimovs regi.

Under dekke av lurvete liberale begreper som »evige verdier» drives det rene estetiske elevøvelser som likevel ikke makter å skjule at det dreier seg om rein etteraping av Hollywood — og det med filmer som Hollywood lager bedre sjøl.

Da de moderne tsarene grep makten i Kreml, fulgte også kunsten med etterhvert og er nå fullstendig borgerliggjort. Man burde egentlig ikke gå løs på småborgerne Chukhrai og Bondartsjuk i samme grad som på de renegatene som har gjort denne utviklingen mulig. Kunsten avspeiler nå klart og tydelig med hvilken fart og i hvilket omfang Kreml fører det sovjetiske folk tilbake til kapitalismen.

Det er derfor bare å slå fast at verdens revolusjonære filmarv kom og gikk i Oslo mandag 29. september med S. Eisensteins mektige »Potemkin». Publikum klappet spontant, flere ganger under forestillingen.

Øvrige filmer fra denne perioden ble det pratet om på en sammenkomst i Oslo Kinematografer der pressefolkene kunne velge mellom »Moren» av Pudovkin, »Oktober» av Eisenstein eller en ny kavalkadefilm med klipp fra denne periodens filmer. Det ble til at de valgte den siste. De to øvrige finnes på Norsk Filminstitutt, men bare i russisk versjon. Det kunne jo vært en passende gest fra Sovexportfilm å hjelpe til med å få teksten disse, slik at de ble tilgjengelig for en større del av folket.

Men i stedet har man sendt ut en artikkel til pressen av en herr Viktorov, som presterer følgende: »Den berømte progressive amerikanske regissøren David Griffith»... (som uttalte seg rosende om sovjetfilmen)...

PROGRESSIV!

Har herr Viktorov sett »En nasjons fødsel»? Synes han virkelig at rasisten Griffiths forherligelse av Ku Klux Klan er progressiv?

W. Bl.

SUF(m-l)s teatergruppe: TEATER FOR ARBEIDSFOLK

SUF(m-l)s teatergruppe har laget et teaterstykke med tittelen »LO's styrke — din trygghet og framtid». Siden premieren 1. mai i år, er stykket blitt spilt flere ganger i Oslo, samt i Bergen og Arendal.

For første gang på årtier har det blitt skapt virkelig proletær klassekunst i Norge. Dette teaterstykket er grunnleggende forskjellig fra det en pleier å se på en scene, dvs. borgerlig teater. SUF(m-l) har skapt sosialistisk teater, teater for arbeidsfolk. Dette viser seg først og fremst i stykkets innhold: emnet er arbeidsfolks problemer i Norge i dag; rasjonalisering og andre former for utbytting som blir stadig sterkere; kapitalismens offensiv overfor arbeiderklassen.

»LO's styrke» tar opp ethvert spørsmål sett med arbeidsfolks øyne, setter deres interesser opp mot mangelen på demokrati i LO, pampenes forræderi, mangelen på et revolusjonært, marxist-leninistisk parti. Pampenes samlarbeidspolitikk står i kontrast til arbeiderklassens kampvilje.

LO's styrke - din trygghet og framtid

Stykket er enkelt, fritt for kulturradikal eksperimentering for eksperimentenes skyld. Hovedsaka har vært å bli forstått. Og SUF(m-l)s teatergruppe blir forstått av vanlige folk.

Dette teaterstykket markerer begynnelsen til et oppsving for den revolusjonære, sosialistiske kunsten i Norge. »LO's styrke» tillemper marxismen-leninismen-Mao Tsetungs tenkning både når det gjelder politikken som føres ut og når det gjelder prinsippene for kulturen og kunsten. Det viser oss slagkraften i den sosialistiske kunsten. Og det viser oss at kunst og kultur kan angå arbeidsfolk og tjene arbeidsfolks interesser. »LO's styrke» har blitt mottatt med applaus der det har blitt vist, men fører også til noe mer — det stimulerer til politisk handling mot LO-pampenes classesamarbeid.

Rasjonalisering til sjøs

MER SLIT OMBORD OG MINDRE

Et utslag av krisa for rederkapitalen „Mer arbeid

KLASSEKAMPEN har tidligere omtalt litt av bakgrunnen for rasjonaliseringa til sjøs (se nr. 9). Norsk skipsfartskapital har rett og slett møtt hardere konkuttanse de siste åra. Norske redere må konkurrere med land hvor lønnsnivåa er lavere, og der arbeidsfolk ikke har klart å sikre seg det minimum av sosiale trygder vi har i Norge. De utenlandske rederne kan derfor hale inn et større *merprodukt* – en større andel av de verdene arbeiderne skaper ved sitt arbeid – enn de norske. Men ei sterkere utbytting og større merprodukt fører vanligvis til større profitt. Det er ei grunnlov for kapitalismen at den skyr lite profitable tiltak og tiltrekkes av slike med høy profitt. For at de ikke skal rammes av rein kapitalmangel, tvinges altså de norske rederne til å øke merproduktet, dvs. intensivere utbyttinga av sjøfolka. Men rederne her heime kan ikke foreslå å redusere lønn og trygder for sjøfolka – det ville vekke en storm av motstand fra arbeidsfolk. Dessuten har de fått økt konkurranse innenlands også. Setter de hyrene ned til under lønnsnivået i land, får de ikke folk lenger. Altså blir de tvunget til å gå inn for mindre åpenlyse tiltak: Når de ikke kan redusere sine utgifter pr. mann, må de skjære ned antallet folk ombord for å minke sine samla arbeidskraftutgifter. Her som ellers griper kapitalistene til tidsstudier og rasjonalisering som tryllemiddel mot krisa de er oppe i.

Nå er det ikke noe nytt at antallet sjøfolk minker i forhold til samla tonnasje i den norske flåten. Men tidlig i seksti-åra ble det klart at denne »regulære» rasjonaliseringa ikke lenger gikk fort nok til å møte den økende konkurransen. Bl. a. satte bemanningsforskriftene hindringer i veien for de tiltaka rederne trengte så snart. For å få endra disse ble *Skipsfartens Rasjonaliseringsutvalg* etablert i 1961. Gjennom ulike tiltak, slik som tids- og arbeidsstudier om bord og prøveskip med redusert bemanning, kom utvalget fram til nye bemanningsregler. Klassesamarbeiderne i toppledelsen for sjømannsorganisasjonene var representert i utvalget. Men de hadde ingen større innvendinger til de store reduksjonene som de nye forskriftene foreslo. Disse ble godkjent av Sjøfartsdirektoratet i åra 1965-67 for ulike typer skip. De siste endringene kom så seint som i april 1969. Siden dette har rasjonaliseringa vært praktisert så hardhendt som aldri før.

Rasjonaliseringa til sjøs har to sider: Den ene er ei rein nedskjæring blant eldre mannskap. Den andre er automasjon ombord, slikt som delvis vaktfri maskinrom. Denne del av rasjonaliseringa har det kommet fart i først de par siste åra. I tillegg til ei rein intensivering av utbyttinga, har en nå på enkelte båter også fått ei teknisk rasjonalisering, ei fornyelse og modernisering av kapitalutstyret ombord.

STØRRE ARBEIDSPRESS – MER OVERTID

Sjøfolk merker den hardhendte rasjonaliseringa på flere måter (se også artikkelen med intervjuer). Arbeidstempo og arbeidspress ombord har økt sterkt. Dette er heilt innlysende på eldre, konvensjonelle båter: Når antallet folk minker uten at arbeidsmengden reduseres, må det simpelthen bli mer å gjøre på hver. Men sjøl på moderne båter med automatisk utstyr har folka fått tyngre arbeid.

Her har reduksjonen av mannskapet vært enda sterkere enn ellers. Folka blir mer slitne enn før på grunn av økt arbeidspress i den vanlige arbeidstida. I tillegg til dette har de fått mye mer overtidarbeid. Det er ikke uvanlig at folk jobber opptil 6 timer overtid daglig i lengre tid. En kan få en ide om økinga her gjennom de talla Norges Rederforbund har lagt fram i heftet »Aktuelle skipsfartsspørsmål 1969». En 2. maskinist hadde f. eks. ei vanlig grunnhyre (skalahr) på 2002 kr. i november 1968, mens samla inntekt i samme måned lå på 4052 kr. Det betyr at omlag halvparten av inntekta var betaling for overtid. Andre stillinger ombord som også har nær-

mere halve inntekta som overtid er smører, jungmann, maskinassistent, kokk og båtsmann. Dette er gjennomsnittstall. Vi veit at på topprasjonaliserte båter er overtida mye høyere. På slike båter kan f. eks. en motormann ha 2000 kr. i overtid på en måned.

Sjøl om overtida koster rederne litt mer enn vanlig tid, tjener de dette inn igjen mange ganger på reduserte sosiale utgifter. Trygdetrekk og fri ut- og heimreise er eksempler på utgifter som løper på pr. mann, og som altså spares når bemanninga minker.

Det er sjølsagt at dette forsterka arbeidspresset virker nedbrytende både fysisk og psykisk, og at dette særlig går ut over den vaktgående delen av besetninga.

MINDRE SIKKERHET – FLERE ULYKKER.

I ei brosjyre hevder Rasjonaliseringsutvalget at »reduksjon av besetningen ikke har skapt sikkerhetsmessige problemer av noen art». Dette er rein usannhet. Sjøfolk flest er enige om at rasjonaliseringa har gått ut over sikkerheten ombord. Når arbeidspresset øker, vil det lett gå ut over de oppgavene som det haster minst med – det vil si daglig vedlikehold og ettersyn. På lang sikt vil dette sjølsagt gå ut over sikkerheten til folka ombord. Det heter seg at mannskapet skal spares for reparasjoner og liknende arbeid ved at rederen overlater dette til fagfolk i land når båten ligger i havn. Men rederne vrir seg i praksis unna dette. De sier de ikke kan greie å få folk fra land. Dette kan vi godt forstå viss fagfolka fra land skal jobbe for samme lønna som norske sjøfolk.

Sikkerheten er heller ikke blitt bedra ombord i moderne, delvis automatiserte båter. Det vakte oppsikt da M/T SILJA eksploderte og sank på kort tid sist i juli måned. Mindre kjent er det at søsterskipet til Silja, M/T SYMRA, flere ganger har vært nær ved å få samme skjebne. Denne båttypen har tatt i bruk noe de kaller null-en-systemet. Det vil i korte trekk si at maskinrommet skal være vaktfritt om natta. »Vaktholdet» er overtatt av nytt, automatisk utstyr. Rederne skaffer seg slikt fordi det sparer inn på mannskapsutgiftene. De tar ikke noe hensyn til alle de fagfolk som hevder at det er for risikabelt å kjøre med vaktfritt maskinrom. En lærer i maskinteknikk ved Oslo Maskinistiskole uttalte f. eks. nylig at automasjonen ennå ikke har kommet så langt at det er forsvarlig å kjøre med ubemannet maskinrom om natta. Det er rett og slett ikke sant at automatisk varsling gir like god sikkerhet som skikkelig bemanning og vakthold.

Tilfellet med M/T Symra er et klart eksempel. En gang førte det dårlige vaktholdet til at en av eksosturbinene brant ned. Båten havarerte, og mannskapet hadde et blodig slit med å føre den inn til land. En annen gang røyk et brennstoffrør med et oljetrykk på bortimot 600 kg/cm². Olja spruta med stor

kraft ut i maskinrommet. Den spruta også bort på eksoskanalen som har en temperatur på ca. 400 grader C. Dette tok sjølsagt fyr, og det var bare et reint tilfelle som gjorde at brannen ble oppdaga i tide. Ellers hadde vi fått ei ny Silja-ulykke på rasjonaliseringsregning.

ØKT BRUK AV BILLIG, UTENLANDSK ARBEIDSKRAFT.

Andelen av utlendinger i den norske utenriksflåten har økt sterkt siden rasjonaliseringa tok til. I det nevnte heftet fra Rederforbundet ser vi at prosenten utlendinger var 17,9 i 1958. Ti år seinere var prosenten heile 27,6.

Den store økinga har flere grunner. Dels kan rederne redusere de reine lønnsutgiftene til utlendinger. Dette gjelder særlig asiatiske mannskaper og de såkalte »Crew boys» – innfødte afrikanere som jobber ombord på norske båter under anløp i Afrika. Ingen av disse gruppene har halvparten av den hyra norske sjøfolk har. Dessuten blir utenlandske sjøfolk billigere på grunn av mindre omkostninger pr. mann også utenom lønna: Rederne sparer sosiale utgifter som fri heimreise, sjukekasse og kostøre. Dessuten slipper de å sende mannskapene fra Norge, men kan ta opp mannskap der båten måtte befinne seg hver gang behovet oppstår. De siste besparelsene gjelder ikke bare asiatiske og afrikanske arbeidere, men også sør-europeere og de fleste andre utlendinger vi har ombord i norske båter. Sør-europeere og andre utlendinger som stundom kan få tilnærma samme lønn som norske sjøfolk, har videre den fordel at de er lettere å få tak i: Konkurransen om arbeidskrafta er ikke så stor i Norge som i mange sør-europeiske land.

En viktig virkning av rasjonaliseringa til sjøs merkes ikke så lett av de som har vært så heldige å få seg hyre: Den store økinga i arbeidsledigheten blant sjøfolk. (Se side 1)

Rasjonaliseringa fortsetter, til sjøs som ellers. Tallet på sjøfolk har minka med omlag 9500, dvs. nærmere 20 %, de siste to åra. Likevel står det mye igjen. Vi må huske at de nye bemanningsreglene er *minimumsregler*: De overlater til »redernes forretningsmessige vurdering» (som det så vakkert heter) å avgjøre om de vil ta inn mannskaper ut over det sparsomste minimum. De fleste rederier har vært varsomme med å gå for brått til verks i rasjonaliseringa. Noe av bakgrunnen for tiltaka var jo nettopp å prøve å hindre arbeidsfolk i å reise seg til en storm av protester mot denne »skjulte» øking av utbyttinga. Men konkurransen i skipsfarten er ennå så hard at rederne sikkert ikke kan slutte med rasjonaliseringa. De må fortsette til bunnen er nådd. De nyeste bemanningsforskriftene gir ennå store muligheter for å kutte ned antallet sjøfolk for det lovlige minimum nås.

Videre må vi huske at den tekniske rasjonaliseringa – automatiseringa – bare så vidt har begynt. Etter hvert som den griper mer om seg, kan det ventes nye reduksjoner i bemanningsreglene. Hvis noen har håpet at rasjonaliseringa til sjøs snart måtte ta slutt, bryr ikke Norges Rederforbund seg med å holde liv i slike falske forhåpninger. Presidenten, skipsreder Johan Horn, uttalte nylig: »Det må imidlertid fastslås at selv disse nye bemanningsforskrifter pålegger større bemanning enn det en reell sikkerhetsbemanning tilsier. Forskriftene er ikke tilstrekkelig fleksible, og åpner ikke rom for en kontinuerlig tilpasning av såvel bemanningens størrelse som sammenstilling, til de enkelte skips virkelige behov. Dette rammer alle skipstyper».

Dette er klar tale. Rederne er ennå ikke fornøyd med den merprofitt rasjonaliseringa har gitt dem. Det vil komme nye nedskjæring. Sjøfolk har alt fått nok dårlige erfaringer for hva de har i vente fra den kanten. Det er på høy tid at de – liksom andre arbeidsfolk – ruster seg til kamp.

KLASSEKAMPEN har kontakta mannskapet på en båt hvor rasjonaliseringa har vært i gang ei tid. Båten er en stykkgodsbåt i linjefart for et stort Oslorederi. Rasjonaliserings-tiltaka ombord er ikke knytta til tekniske forbedringer, men er ei rein nedskjæring på antallet folk ombord. Både på dekk, i maskina og i byssa har de kuttet vekk 2 - 3 stillinger. Dette betyr at arbeidspresset har økt for alle. Dessuten har de det som kalles *alternering*: Folk på dekk må hjelpe de i maskinen når det er spesielt mye å gjøre der, og omvendt. Det er ikke lenger folk nok ombord til at hvert »departement» kan klare sine oppgaver aleine. Folka får altså regelmessig større arbeidspress ved forhaling, og ved stempelsjau, og ellers blir det beinhardt slit f. eks. hvis de får noe ekstraordinært reparasjonsarbeid. Dette betyr at mange mindre viktige reparasjoner må utsettes, fordi det ikke er folk nok til å gjøre arbeidet. Det betyr sjølsagt at arbeidet ombord blir farligere. Som vi veit har det også blitt flere arbeidsulykker til sjøs. Ellers merker vi oss at redieret ennå ikke har skåret ned så mye på mannskapet som de nye bemanningsreglene gir høve til. Rasjonaliseringa vii altså ventelig bli ennå værre når de nye tiltaka settes i gang for fullt.

Vi snakka med mange ombord og spurte dem om hvordan de merka rasjonaliseringa og hva de syntes om den. Svarene taler for seg sjøl. Vi merker oss f. eks. at folka ombord – uansett stilling – er misnøyd med den økte arbeidsmengden og andre følger av rasjonaliseringa.

Motormann – »Hva rasjonaliseringa har betydd? Mer arbeid for samme betaling. Vi har ikke fått noen positive forbedringer. Den »gevinsten» er som å få 9 rette i tipping – du kan ikke vinne noe på det. De eneste som vel har høsta fordel av rasjonaliseringa er IRAS – Industriforbundets Rasjonaliseringskontor A/S – som har fått betaling for å lage i stand planene – skreddere for keiserens nye klær.»

NORTRAS

Krigsseilerne jobbe

»Det lysner for skipsfarten. Utsikt til krig i Østen.» (Hjemlig avisoverskrift fra før 2. verdenskrig.)

I tørre tall var 35 prosent av alle nordmenn som mistet livet under 2. verdenskrig sjøfolk. For usle lønninger var de tvunget til å risikere liv og helse, mens rederne, som satt trygt i England og USA, hovet inn enorm profitt på krigsfarten. Ved krigens slutt fikk rederne utbetalt flere milliarder i erstatning for de »tap» krigen hadde forvoldt dem. De sjøfolk som hadde overlevd (nesten 4000 av dem mistet livet), men som ofte var skadet for livet både på kropp og sjel, ble avspist med noen få millioner, utbetalt fra pensjonsfond som var opprettet av sjøfolkenes opptjente hyrer under krigen.

En stor del av denne blodige uretten bærer navnet Nortraship. Før Norge kom med i krigen hadde norske sjøfolk kjempet seg til et generelt hyretillegg samt en øking av krigsrisikotilleggene med opptil 300 % i enkelte farvann. At det lyktes sjøfolkene å få gjennomført en slik lønnsøkning forteller også sitt om de enorme profittene som rederne kunne høve inn på krigstransportene.

Da Norge kom med i krigen rekvirerte den norske regjeringa alle norske skip utafør okkupert område og opprettet »The Norwegian Shipping and Trade Mission»: Nortraship. Gjennom Nortraship ble størstedelen av den norske handelsflåten befrakta av England gjennom British Ministry of Shipping (BMS) - skipsreder Øivind Lorentzen, dengang skipsfartsdirektør, satt som verdens største reder med fullmakter som blant annet ble brukt til